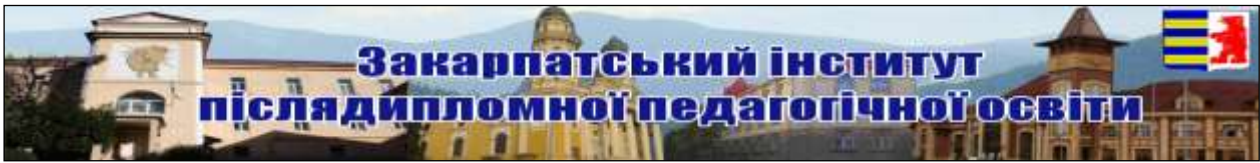

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

ПРОГРАМИ
ФАКУЛЬТАТИВІВ ТА КУРСІВ
ЗА ВИБОРОМ
(ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ ЦИКЛ)

Ужгород
Кабінет навчально-інформаційного забезпечення
та видавничої діяльності ІІО
2022

ББК 74.200.54
УДК 373.5:7
П – 78

Програми факультативів та курсів за вибором (Художньо-естетичний цикл) / Уклад. М.Д. Жабляк. – Ужгород: Кабінет навчально-інформаційного забезпечення та видавничої діяльності ЗППО, 2022. – 124 с.

Збірник програм укладено відповідно до переліку Типових освітніх програм, програм факультативів та курсів за вибором з художньо-естетичних дисциплін для закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Видання адресоване вчителям, керівникам гуртків, факультативів закладів загальної середньої та позашкільної освіти з художньо-естетичних дисциплін.

Рецензенти:

Баяновська М.Р., кандидат педагогічних наук, доктор філософії (PhD), доцент, завідувач кафедри суспільно-гуманітарної та етико-естетичної освіти Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Ходанич П.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної та етико-естетичної освіти ЗППО, відмінник освіти України, член Закарпатської обласної організації НСПУ та Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

Схвалено для використання в освітньому процесі
Державною науковою установою „Інститут модернізації змісту освіти”
(Протокол № 3 від 02 серпня 2022 року)

© Програми факультативів та курсів за вибором
(Художньо-естетичний цикл), 2022
© Кабінет навчально-інформаційного забезпечення
та видавничої діяльності ЗППО, 2022

ВСТУП

У сучасному освітньому просторі України особливого значення набувають предмети освітньої галузі «Мистецтво» спрямовані на розвиток емоційно-почуттєвої сфери учнів, формування їх художньо-образного, асоціативного, критичного мислення; створення сприятливих умов для продукування креативних ідей, реалізацію власних творчих потреб у художній діяльності та пізнанні. Водночас, через образний зміст творів мистецтва, відкриваються широкі можливості ефективно впливати на виховання патріотизму, моралі та інших цінностей.

Упорядковані програми мають величезний духовно-творчий потенціал і надають особистий досвід культури спілкування і співпраці у різних видах діяльності, самовираження у творчих видах завдань.

Упорядкований збірник навчальних програм з хорового співу, вокального співу (автор Жабляк М.Д.), образотворчого мистецтва «Країна дитячого задоволення» (1-4 класи, автор Орос М.Ю.), «Прекрасне довкола нас» (5-7 класи, автор Добей Г.М.), Евритмія (1-7 класи, автор Параска М.М.), Евритмія (5-8 класи, автор Параска М.М.) та підготовлений, відповідно до Типового навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого Міністерством освіти і науки України (протокол №1 від 24 червня 2016 року). Особлива увага звертається на «забезпечення розвитку здібностей, талантів та обдаровань дітей і молоді, задоволення їхніх інтересів, запитів і пріоритетів...».

Метою програм з художньо-естетичних дисциплін є формування компетентностей особистості у процесі вокально-хорового співу, образотворчого мистецтва, евритмії.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей: 1) пізнавальної; 2) практичної; 3) творчої; 4) соціальної.

Програми містять чітко сформульований опис вимог щодо рівня та якості засвоєння змісту навчання, сформованості способів діяльності зі згадуваних навчальних предметів.

У програмах передбачено опис очікуваних результатів: учні повинні знати теоретичний матеріал, вміти відтворити навчене та практично застосовувати навички і вміння здобутих знань у масових заходах, концертах, оглядах, фестивалях, виставках, конкурсах.

Збірник програм факультативів та курсів за вибором з художньо-естетичних дисциплін адресований вчителям, керівникам гуртків, факультативів загальної середньої та позашкільної освіти з художньо-естетичних дисциплін.

ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ

«ВОКАЛЬНІ АНСАМБЛІ»

(1 – 11 класи)

*Автор: Жабляк Марія Дмитрівна,
старший викладач кафедри суспільно-гуманітарної
та етико-естетичної освіти
Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти,
відмінник освіти України*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті особлива увага звертається на «забезпечення розвитку здібностей, талантів та обдаровань дітей і молоді, задоволення їхніх інтересів, запитів і пріоритетів...». Важливе місце у роботі загальноосвітніх навчальних та позашкільних навчальних закладів посідає вокально-ансамблевий напрямок. Вокальне мистецтво є одним із засобів музично-творчого розвитку дітей, яке навчає вокальним та вокально-ансамблевим прийомам виконання, сприяє гармонійному розвитку особистості, формує почуття дружби і колективізму.

Мета – сформувати в учнів у процесі сприймання музики і практичної музичної діяльності вокально-хорову культуру учнів початкової та основної школи; їхнє особистісно-ціннісне ставлення до вокально-хорового мистецтва, виховувати потребу і здатність до художньо-творчої самореалізації та духовного самовдосконалення, розширювати уявлення учнів про традиції та своєрідність вокально-хорової культури українського народу.

Вокальний спів сприяє розвитку вокально-технічних навичок, розвитку дихання, гнучкості голосу, збагаченню емоційно-почуттєвої сфери, розвитку загальних (емоційного відгуку на музику, метро-ритмічного та ладового відчуттів, музично-слухових уявлень, музичної пам'яті, гармонічного слуху) і спеціальних здібностей (чистоти інтонації, чіткості дикції та артикуляції, рухливості голосу, широти діапазону, рівності регістрів, тощо); стимулюванню художньо-образного мислення, уяви та інтуїції.

Педагогу необхідно (враховуючи особливості вікової фізіології та психології дітей) підтримувати та заохочувати прагнення учнів до самостійного музикування та створення власних пісень.

Важливе місце надається участі у концертах, оглядах, конкурсах. Корисно практикувати індивідуальне виконання та інсценізації пісень і виконання

ритмічних рухів під музику.

Навчальна програма розроблена для роботи з учнями віком від 6 до 18 років. Групи формуються з урахуванням віку та року навчання, рівня вокальної підготовки.

Початковий рівень розрахований для дітей віком від 6 до 9 років. Середній рівень розрахований для дітей віком від 10 до 14 років.

Основний рівень розрахований для дітей віком від 15 до 18 років.

Наповнюваність групи від 10 до 15 учнів.

Завданням навчальної програми є:

- формування навичок співочої установки;
- різнобічний розвиток вокально-хорового слуху;
- розвиток мислення;
- формування музичної пам'яті;
- навчання використання під час співу м'якої атаки;
- формування навичок співочої емоційності, співочої виразності;
- розвиток співочого дихання;
- розширення діапазону голосу;
- спів без супроводу;
- аналіз музичного твору та розуміння його змісту;
- навчання культурі поведінки на сцені;
- ознайомлення учнів з пісенною спадщиною українського народу, педагогами-композиторами рідного краю та вітчизняними композиторами;
- розвиток в учнів почуття колективізму.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Початковий рівень (учні віком від 6 до 9 років)

Навчально-тематичний план

№	Теми занять	Кількість годин		
		Теоретичні заняття	Практичні заняття	Разом
1.	Вступне заняття	2	-	2
2.	Робота над постановкою голосу	2	10	12
3.	Вокально-хорова робота:	2	20	22
		4	36	40
		2	10	12
4.	Вокальні імпровізації	1	9	10
5.	Слухання музики	4		4
6.	Музична грамота	2	10	12

7.	Ритмічні рухи	2	14	16
8.	Концертна діяльність	-	10	10
9.	Підсумкове заняття	2	2	2
Всього:		23	121	144

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • співає в діапазоні • правильно і чітко вимовляє слова пісні; • співає чисто та злагоджено в унісон, із супроводом та без супроводу; • розуміє і застосовує відповідні засоби вокальної виразовості; • розрізняє і характеризує народні і професійні твори; • бережливо ставиться до свого голосу; • дотримується вимог до співочої постави. 	<p>1. Вступне заняття (2 год.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Знайомство. Перевірка вокальних даних, правила поведінки на занятті. 	<p>Перевірка вокальних даних, правила поведінки на занятті.</p>
	<p>2. Робота над постановкою голосу (12 год.)</p>	<p>Вправи на дихання. Артикуляційні вправи. Вправи для формування чіткої дикції. Вправи для розвитку діапазону.</p>
	<p>3. Вокально-хороваробота. Народна пісня, авторська пісня, сучасна пісня (74 год.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Показ-виконання пісні. • Розповідь або бесіда про зміст твору, про роль пісні в житті народу. Вивчення українських народних пісень. • Показ-виконання. Бесіда про музику і текст пісні, розкриття її художнього змісту. • Вивчення сучасних дитячих пісень. • Показ-виконання твору. Розповідь про життєвий та творчий шлях композитора. • Бесіда про музику і тексти пісні. 	<p>Вправи на дихання. Артикуляційні вправи. Вправи для чіткої дикції. Вправи для розвитку діапазону. Вивчення сучасних дитячих пісень.</p>

	<p>4. Вокальні імпровізації (10 год.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Образне розкриття суті імпровізації, наприклад: гра в запитання та відповіді. 	<p>Складання мелодії на віршованій текст. Складання музики на ритм.</p>
	<p>5. Слухання (сприймання) музики (4 год.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Слухання вокально-хорових та інструментальних творів з метою виявлення учнями емоційно-естетичного відгуку (ставлення) на музику. Введення понять: заспів, приспів, куплет, варіація. 	<p>Сприймання, обговорення музичних творів.</p>
	<p>6. Музична грамота (12 год.)</p> <p>Ознайомлення учнів з основними музично-виразовими засобами. Вивчення музичних термінів, нотної грамоти.</p>	<p>Практичні заняття. Вивчення співу за нотами з показом напряму руху, транспонування розспівок та вправ вусіх тональностях.</p>
	<p>7. Ритмічні рухи (16 год.)</p> <p>Робота над постановкою рук та ніг. Робота над рухами під музику.</p>	<p>Робота над рухами під музику.</p>
	<p>8. Концертна діяльність учнів (10 год.)</p>	<p>Участь учнів у заходах пізнавально-виховного характеру. Участь в концертах художньої самодіяльності шкіл міста.</p>

Середній рівень (учні віком від 10 до 14 років)

Навчально-тематичний план

№з/п	Теми занять	Кількість годин		
		теоретичні заняття	практичні заняття	разом
1.	Вступне заняття	4	-	4
2.	Вправи для розвитку голосового апарату	2	18	20
3.	Спів навчально-тренувального матеріалу	2	16	18
4.	Спів імпровізації	1	9	10
5.	Слухання музики	2	8	10
6.	Музична грамота	2	8	10
7.	Вивчення музичних творів:	2	8	10
		4	26	30
		2	6	8
8.	Хореографія	2	8	10
9.	Концертна діяльність	-	10	10
10.	Підсумкове заняття	4	-	4
Всього:		27	117	144

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>співає</i> вивчені пісні в ансамблі з супроводом та без супроводу; - <i>слухає</i> і контролює себе під час співу; - <i>користується</i> прийомами; співає чисто і злагоджено в унісон 	<p>1. Ознайомлення з планом роботи, організаційні питання. Вміння правильно використовувати дихання</p>	<p>Виразний і емоційний спів пісень.</p>

<p>нескладні двохголосні канони; - - аналізує твори, визначає засоби музичної виразовості.</p>	<p>2. Розвиток голосового (вокального) апарату (20 год.)</p>	<p>Вправи для розвитку голосового апарату</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вправи на «стакато». • Вправи на «легато». • Вправи на багатоголосний спів.
	<p>3. Розвиток голосового (вокального) апарату (18 год.)</p>	<p>Співнавчально- тренувального матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розспівування. • Вправи надикцію. • Вправи на артикуляцію. • Вправи на дихання. • Вправи на розширення діапазону голосу.
	<p>4. Спів імпровізацій (10 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Складання музики на заданий текст. • Складання музики на заданий ритм.
	<p>5. Слухання (сприймання) музики (10 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Коротка розповідь про музичний твір та його автора. • Прослуховування твору. Бесіда про особливості музично-виразних засобів даного твору.
	<p>6. Музична грамота (10 год.) Музична література.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення із засобами музичної виразовості. Ознайомлення з творчістю митців 3

	<p>7. Народна пісня (10 год.) Сучасна пісня (3 год.) Класична пісня (8 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Розбір музичного твору. • Аналіз музичного твору. • Робота над музичними творами. • Робота над текстом, мелодією, дикцією, ритмом, динамікою, вокальним ансамблем у пісні. <p>Розучування пісні з супроводом і без нього.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Визначення динамічного розвитку в музичних творах. • Робота над художнім образом вокального твору.
	<p>8. Хореографія (10 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Робота над рухами під музику.
	<p>9. Концертна діяльність (10 год.) Підсумкове заняття (4 год.)</p>	<p>Підбиття підсумків вивченого протягом року.</p>

Основний рівень (учні віком від 15 до 18 років)

Навчально-тематичний план

№з/п	Теми занять	Кількість годин		
		теоретичні заняття	практичні заняття	разом
1.	Вступне заняття	4	-	4
2.	Спів навчально-тренувального матеріалу	2	22	24
3.	Слухання (сприймання) музики	4	6	10
4.	Спів імпровізації	4	6	10
5.	Теорія музики	4	6	10
6.	Вивчення музичних творів: народна пісня, сучасна пісня, класична пісня сучасна пісня, класична пісня • сучасна пісня; • класика			
		2	8	10
		4	36	40
		2	6	8
7.	Хореографія	2	8	10
8.	Концертна діяльність	-	14	14
9.	Підсумкове заняття	4	-	4
	Всього:	32	112	144

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - співає двоголосся чисто і злагоджено із супроводом та без супроводу; - знає і використовує виконавчо-співочі засоби виразовості; 	<p>1. Вступне заняття (4 год.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення з планом роботи гуртка. <p>Організаційні питання, повторення вивченого.</p>	<p>Виразний і емоційний спів пісень.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - вміє виразно та усвідомлено співати пісні різні за характером; - вміє імпровізувати пісні на віршовані тексти; - дотримується правил охорони голосу; - вільно і невимушено виконує пісні з рухами; 	<p>2. Розвиток голосового (вокального) апарату (24 год.)</p>	<p>Спів навчально-тренувального матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розспівування. • Вправи на дикцію. • Вправи на артикуляцію. • Вправи на дихання. • Вправи на розширення діапазону • Вправи на багатоголосний спів
<ul style="list-style-type: none"> - володіє співочим диханням, фразуванням. - виконує музичний твір, передає характер твору. - дотримується чистоти інтонування при співі в унісон, двоголоссі, триголоссі, чотириголоссі. 	<p>3. Слухання (сприймання) музики (10 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Коротка розповідь про автора та музичний твір. • Бесіда про засоби музичної виразності та характеристика прослуханих творів.
	<p>4. Спів імпровізацій (10 год.)</p>	<p>Спів імпровізацій-варіацій ланцюжком (вихованці співають твір один за одним, продовжуючи музичну думку), імпровізація на задану тему з різним ритмічним малюнком.</p>
	<p>5. Теорія музики (10 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вивчення музичних термінів. • Сольфеджування музичного твору.

	6. Вивчення музичних творів: • Народна пісня (10 год.) • Сучасна пісня (40 год.) Класична пісня (8 год.)	• Розбір музичного твору • Слухання музичного твору • Робота над звукоутворенням, чистотою інтонування твору. • Нюанси та динаміка твору. Робота над художнім образом вокального твору.
	7. Хореографія (10 год.)	Робота над рухами під музику
	8. Концертна діяльність (14 год.) Підсумкове заняття (4 год.)	Підбиття підсумків вивченого протягом року.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Був собі журавель: Українські жартівливі пісні, небилиці, лічилки. – К.: Музична Україна, 1993 – 30 с.
2. Барська З.М. Барви української народної пісні: Хрестоматія. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 180 с.
3. Вийди, вийди, Іванку: Веснянки для дошкільного і молодшого шкільного віку / Упор. М. Ткач, Н. Данилевська – К.: Веселка, 1993 – 39 с.
4. Вчимося співати. 1 – 3 класи / Упор. М.К.Яскулко. – Х.: Ранок, 2000.
5. Вчимося співати. 5 – 8 класи / Упор. М.К.Яскулко. – Х.: Ранок, 2000.
6. Вчора була неділенька. Українські народні пісні з голосу Михайла Глюдзика. – Ужгород: Видавництво «Закарпаття», 2001.
7. Драгун Юлія, Галина Гордійчук, Марія Жабляк «Посміхайтесь добрим людям». – Ужгород: Всеукраїнське державне видавництво «Карпати», 2012.
8. Драгун Юлія «Веселіться, Верховинці». – Ужгород: Всеукраїнське державне видавництво «Карпати», 2014.
9. Жупанин Степан. Закарпатські візерунки. Співаник для дітей. – Ужгород, 1993.
10. Зоре моя вечірняя. Збірка хорових творів та пісень на вірші Т.Шевченка. – Київ: «Музична Україна», 1988.
11. Карпенко Є. В. Навчайте мене музиці: пісні для дітей – Суми: МКВВП «Мрія», 1992. – 28 с.
12. Керецман М. Тонкі струни дитячої душі. – Ужгород, 2009.
13. Керецман М. Репертуарна збірка «Дзвіночки Карпат». – Ужгород, 2011.

14. Керецман І. Вручаніє. – Ужгород: Видавництво В. Падяка, 2003.
15. Вікторія Ковач. Мелодії рідного краю. – Ужгород: «Ліра», 2014.
16. Колодуб Ж. Музична абетка. – К.: Муз. Україна, 1991. – 50 с.
17. Колесса Ф. Шкільний співаник. – Київ: «Музична Україна», 1993.
18. Колядки та щедрівки / Упор. С. М. Глушка – К.: Музична Україна, 1991. – 240 с.
19. А. Кос-Анатольський. Журавлик. – К.: Музична Україна, 1989.
20. Кос-Анатольський А. Сонечко: збірка пісень для молодшого та середнього шкільного віку – К.: Музична Україна, 1983 – 52 с.
21. Косяченко В. Незгасний сміх // Українська співомовка – К.: Музична Україна, 1986. – с. 3-34.
22. Левченко Г.С. Сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини: Посібник для муз.-пед. навч. закладів. – Полтава: ПДПУ, 2002. – 140 с.
23. Мігай А. Подарунок. – К.: Музична Україна, 2002. – 38 с.
24. Островерхий І., Клент В. Заспівай, веселко! – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 64 с.
25. Островерхий І., Пономаренко М. Співає сонечко пісень. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 88 с.
26. Пісенник: Збірник пісень для учнів початкових класів загальноосвітньої школи – Тернопіль: Підручники і посібники, 1999 – 96 с.
27. Пісня – невмируще джерело / Полтавське обл. управління культури. Обл. наук.-метод. центр нар. тв-сті і культурно-освітньої роботи – Полтава, 1991. – 109 с.
28. Піров І. Співаю рідному краю. Видавництво «Карпати» – Ужгород, 2003.
29. Попович В. Співучий колобок. Пісні для дітей. – Ужгород: Ліра, 2008. – 48 с.
30. Попович В. Світлиця, сповнена пісень. – Ужгород: Видавництво «Карпати», 2009.
31. Ревуцький Л. Сонечко. – К.: Музична Україна, 1991. – 48 с.
32. Сліпак В. Пісні рідного краю. – Полтава: АСМІ, 2003. – 100 с.
33. Степовий Я. Проліски: пісні для дітей – вип. 1. – Київ: Мистецтво, 1952. – 24 с.
34. Сябро Л. Квітуй піснями, Україно! – Полтава-Чутово, 2004. – 70 с.
35. Фольклорна веселка / Упор. К.Луганська. – К.: Музична Україна, 1988. – 54 с.
36. Чухрай О. Коник-стрибунець. – Полтава: АСМІ, 2001. – 25 с.
37. Циганин В. Мелодії отчого порога. – Ужгород: Видавництво В.Падяка, 2003. – 58 с.
38. Циганин В. Коли душа співає. – Свалява, 2000.

ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ

«ХОРОВИЙ СПІВ» (1 – 11 кл)

*Автор: Жабляк Марія Дмитрівна,
старший викладач кафедри суспільно-гуманітарної
та етико-естетичної освіти
Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти,
відмінник освіти України*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Хорове виконання музики – історична форма музикування українського народу. Спів супроводжував український народ протягом всього життя. В розвитку хорового співу важливу роль відіграють хорові колективи, створені в загальноосвітніх навчальних закладах.

При грамотній хоровій роботі в учнів формується розвиток творчих, музичних здібностей, вокально-хорових навичок.

Програма курсу за вибором/факультативного курсу: «Хоровий спів» для учнів закладів загальної середньої освіти розрахована на річний термін навчання (70 годин на рік, по 2-години на тиждень).

Метою програми є залучення учнів до свідомого сприйняття мистецтва, більшої активності у виконанні і творенні мистецьких цінностей через хоровий спів, формування музичних здібностей учнів, виховання здатності до активної творчої діяльності.

Хорове навчання учнів різного віку у сучасній школі покликане здійснювати завдання програми – навчальні, розвиваючі та виховні.

Навчальні:

- засвоєння знань про музику, її інтонаційно-образну природу, жанрове і стильове розмаїття, особливості музичної мови;
- ознайомлення із музичним фольклором рідного краю, творчістю вітчизняних, зарубіжних, сучасних композиторів;
- засвоєння знань про вплив музики на людину;
- засвоєння знань про взаємодію з іншими видами мистецтва та життям;

Розвиваючі:

- розвиток співацького голосу і особливостей його розвитку;
- розвиток вокально-хорових навичок, як основи для досягнення виразного, грамотного та художнього виконання;
- всебічний розвиток слуху (мелодійного, гармонічного, ритмічного);
- розвиток творчої активності і творчих здібностей учнів;
- розвиток в учнів старанності до творчої діяльності.

Виховні:

- виховання в учнів інтересу та любові до хорового співу, до музичного мистецтва, до мистецтва рідного краю;
- виховання художнього смаку, емоційного відгуку на твори мистецтва;
- формування навичок спілкування та культури поведінки.

Художнє виконання пісенно-хорового репертуару у хорі може бути лише на основі розуміння і відчуття учнями художнього образу. Це є першою і обов'язковою умовою художнього співу.

Хоровий спів має займати одне з важливих місць у формуванні всебічно розвинутої особистості, духовно багатой, морально чистої і фізично досконалої.

Учнів необхідно вчити любити і розуміти музику, виховувати їхні художні смаки, розвивати творчі здібності (музичний слух, чуття ритму, музичну пам'ять, виконавську майстерність).

Програма передбачає комплексний підхід до побудови і проведення занять, включає матеріал з різних видів музичної діяльності: співу (ансамблевий, хоровий); музичної грамоти; імпровізацій (рухи під музику тощо); виховання сценічної етики і виконавської майстерності. Заняття з хорового співу має складатися з компонентів, зазначених у змісті програми (Елементи хорового співу; Розспівка та її види; Вивчення музичних творів; Сприймання музики та художній аналіз музичних творів; Музикування та імпровізація; Сценічна етика та виконавська майстерність) з поступовим їх ускладненням.

Період навчання хорового співу може тривати від 6 до 18 років. Він поділяється на три етапи: хор 1-4 класів, хор 5-8 класів та старший хор.

Програму можливо використовувати для навчання учнів різного віку (початкової, основної чи старшої школи), застосовуючи хоровий репертуар згідно з особливостями та уподобаннями відповідної вікової категорії. У програмі музичні твори, які включені до репертуару відповідають віковим особливостям виконавців, є доступними для певного контингенту хору. У репертуар рекомендовано народні, закарпатські пісні та пісні українських та зарубіжних авторів.

Кінцевим результатом навчання по хоровому співу є виступи на святкових концертах, хорових конкурсах, семестрових та річних звітних концертах.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

70 годин, 2 години на тиждень, із них 4 години – резервний час

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень (учениця): має уявлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - про музику як мистецтво; - про роль пісні у житті людини; - про види дихання; - про правила гігієни голосів; - правила хорового співу; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильно розподіляти дихання; визначати характер пісень, - виразно, чисто інтонувати, правильно утворювати звуки (голосні та приголосні), - чітко та виразно вимовляти текст при співі; - аналізувати хорові твори засобами музичної виразності; <p>розрізняє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - народну та авторську пісню; темпи, динамічні відтінки, співацькі голоси, чоловічі та жіночі голоси, звуки гучні і тихі; емоційний зміст пісні, настроїв і характер пісні. <p>порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - настроїв та характер музичних творів; <p>розуміє значення слів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - композитор, поет, диригент, виконавець, слухач, мелодія, 	<p>I. Вступне заняття Планування роботи факультативного курсу. Інструктаж з техніки безпеки. Гігієнічні вимоги до співацького голосу. Правила гігієни голосу. Правильне дихання та його види. Визначення діапазонів дитячих голосів. Основні правила хорового співу.</p> <p>II. Елементи хорового співу Постановка голосу. Правильне дихання та його види. Правильне звукоутворення. Чистота інтонування та чіткість ритму. Артикуляція і дикція.</p> <p>III. Розспівка та її види Розспівки (починаючи від вокально зручних звуків нисхідних, на легато). Види розспівок: мелодична, гармонічна. Спів із закритим ротом, із використанням пауз.</p> <p>IV. Вивчення музичних творів Ознайомлення з історією музичного твору. Аналіз віршованого тексту, мелодії, визначення будови пісні. Робота над нотним і літературним текстом. Робота над чистотою інтонування мелодії,</p>	<p style="text-align: center;">Спів</p> <p>(ансамблевий, хоровий); музична грамота; імпровізації (рухи під музику тощо); виховання сценічної етики і виконавської майстерності. Розспівка та її види; Вивчення музичних творів; Сприймання музики та художній аналіз музичних творів; Музикування та імпровізація; Сценічна етика та виконавська майстерність) з поступовим їх ускладненням.</p>

<p>супровід, пісня, танець, марш, дихання, види дихання, артикуляція, дикція, інтонувати мелодію, долати важкі для співу стрибки вверхта вниз;</p> <p>орієнтується у поняттях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ауфтакт, дихання, звукоутворення, початок і закінчення співу, вступ до пісні, заспів, приспів, розспівка, опера, балет, симфонія, концерт; <p>відтворює:</p> <ul style="list-style-type: none"> закінчення фрази; поділ музичної думки на фрази, інсценізацію пісень; пульс та ритмічний рисунок прослуханих та вивчених пісень; уміння і навички сольного, ансамблевого, хорового співу; - правильне виконання хорових творів; - вміння і навички при виконанні концертних творів; <p>дотримується сценічної етики та виконавської майстерності;</p> <p>виявляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність до участі в концертах, оглядах та фестивалях художньої самодіяльності. 	<p>чіткістю ритму, дикцією, звуком, ансамблем. Художня робота над музичним твором.</p> <p>V. Сприймання музики та художній аналіз музичних творів</p> <p>Ознайомлення учнів із музичним твором, автором, композитором.</p> <p>Ознайомлення з життєвим і творчим шляхом композитора. Аналіз сприйнятого твору за засобами музичної виразності. Музична форма прослуханого твору.</p> <p>VI. Музикування та імпровізація</p> <p>Музично-творча діяльність: слухацька, виконавська, авторська творчість. Створення простих п'єс, танцювально-ритмічних рухів.</p> <p>Імпровізація малих сценок у ролях Імпровізація на власні казки, вірші відомі казки. Імпровізація рухів під музику українських, закарпатських народних пісень.</p> <p>VII. Сценічна етика та виконавська майстерність</p> <p>Виховання в учнів терпіння, вимогливості до себе, художнього смаку. Донесення до слухачів прекрасного хорового мистецтва. Вивчення сценічного етикету. Участь у концертах, оглядах художньої самодіяльності, конкурсах.</p>	
--	--	--

ОРІЄНТОВНИЙ ХОРОВИЙ РЕПЕРТУАР (на вибір)

ХОР 1 – 4 КЛАСІВ

(70 годин, 2 години на тиждень, із них 4 години – резервні)

М. Вербицький, вірші П. Чубинського «Гімн України»; Г. Китастий, вірші К. Перелісної «Дитяча молитва»; Н. Багмут «Молитва за Україну»; Б. Фільц, вірші Ф. Малицького «Дзвенять дзвінки»; Д. Кабалевський «Збирай урожай»; Я. Степовий, вірші К. Різниченка «Літо минулося»; М. Жабляк «Малювала дівчинка місто», «Канікули», вірші Л. Повх; Ж. Колодуб «Зайчику, зайчику», «Їде півник на коні», «Юрчик біг по саду»; Н. Рубальська «Присяга рідній мові»; В. Верменич, вірші М. Сингаївського «Осінь барвіста»; М. Дремлюга, вірші Д. Луненка «Чорногуз»; М. Завалішина, вірші М. Стельмаха «На зарядку!»; О. Білаш, вірші Д. Павличка «Калачі»; Д. Кабалевський, вірші І. Рахілло «Гра в гостей»; Р. Паулс, вірші І. Ласманіса «Колискова»; колискові пісні «Ой ходить сон», «Ходить сонко по вулиці», українські народні пісні: «Ой є в лісі калина», «Ходить гарбуз по городу», «Два півники», «Веселі гуси»; «Вийди, вийди сонечко», «Іди, іди дощику»; «Ой на горі жито»; Г. Гордійчук «А ми діти-гуцулята», «День знань», «У рідній школі», «Діалог з Тарасом», «Обіцянки Святому Миколаю», «Верховинська святкова», «Дива Новорічної ночі», вірші Ю. Драгун; М. Жабляк «Білка-вчителька», «У ніч під Новий рік» вірші Ю. Драгун; Б. Фільц, вірші О. Олеся «Пастушок»; українські щедрівки: «Я маленький хлопчик», «Щедрик-ведрик»; «Щедрик, щедрик, щедрівочка»; «За селом веселим», «Прийшли щедрувати»; «Ой сивая зозуленька», «Метелиця»; О. Білаш, вірші Д. Павличка «Нічний гість»; українська народна пісня «Ой, хто, хто Миколая любить»; А. Філіпенко, вірші Г. Бойка «То сніжинки, мов пушинки»; Б. Фільц, вірші Г. Бойка. «Морозець»; А. Кос-Антольський, вірші І. Кульської «Ялинка»; К. Мясков, вірші В. Скомаровського «Сплять над озером ялинки»; В. Верменич, вірші М. Сингаївського «Запросини Діда Мороза»; В. Верховинець, вірші народні «Метелиця»; П. Майборода, вірші М. Рильського «Новорічна нескінченна»; українська народна пісня «Ой минула вже зима»; П. Козицький, вірші О. Олеся «А вже красне сонечко»; Я. Степовий, вірші народні «Зима і весна»; українські веснянки: «Жайвір прилетів», «Кривий танець»; весняна гра «Чижик»; А. Філіпенко, вірші Т. Шевченка «Зацвіла в долині»; «Тече вода із-за гаю»; С. Степовий, вірші Т. Шевченка «Зоре моя вечірняя»; Б. Фільц, вірші Т. Шевченка «Зацвіла в долині червона калина»; обжинкові народні пісні: «Вгору, сонінко», «Ой, куриться доріженька»; М. Гайворонський, вірші

С. Воробкевича «Мова рідна»; А. Кос-Анатольський, вірші С. Жупанина «Сестричка Марійка»; К. Мясков, вірші В. Скомаровського «Сплять над озером ялинки»; Ю. Чичков, вірші З. Петрова «Фізкульт-ура!»; Т. Димань, вірші В. Дворецької «Зимове сонечко»; В. Верховинець, вірші народні «Хитра кицька»; І. Кириліна, вірші П. Воронька «Засмутилось кошеня»; українські веснянки: «Ой, весна, весна», «Вийди, вийди, Іванку»; весняні ігри: «Подоляночка», «Просо»; українська народна пісня «Як діждемо літа»; В. Верменич, вірші М. Сингаївського «Калинова пісня»; Я. Степовий, вірші народні «Засмучений зайчик»; М. Завалішина, вірші М. Стельмаха «Ми любимо весну»; Б. Фільц, вірші О. Олеся «Скоро сонечко пригріє»; М. Дремлюга, вірші Г. Бойка «Наш співець Тарас»; Л. Дичко, вірші М. Лисича «Весна»; А. Штогаренко, вірші Н. Забіли «Струмок»; А. Філіпенко, вірші Т. Волгіної «Гарно з мамою нам»; Г. Скоропуд, вірші М. Танича «Свято Перемоги»; В. Губа, вірші І. Лазаревського «На галявці»; українська народна пісня «Ой лопнув обруч»; П. Чайковський «Старовинна французька пісенька»; українська народна пісня «Чечіточка» (канон); французька народна пісня «Пастух» (канон); російська народна пісня «Во поле береза стояла» (канон); А. Філіпенко, дитяча опера «В зеленому саду»; Б. Алексеєнко, дитяча опера «Марійка-розгубійка»; В. Красєв, опера-гра «Муха-цокотуха»; українські народні пісні: «Гей там, на горі Січ іде!», «Ой, гиля, гиля, гусоньки, на став», «Вийшли в поле косарі», «Дівка Явдошка», «Грицю, Грицю, до роботи!»; Л. Дичко, вірші Д. Чередниченка «Ромен-цвіт»; А. Кос-Анатольський, вірші С. Жупанина «Карпатське озерце»; І. Кириліна, вірші О. Вратарьова «Зелене слоненя»; К. Мясков, вірші Т. Ковалевської «Наш водій»; Ю. Рожавська, вірші М. Пригари «Чарівна сопілочка»; Т. Попатенко, вірші М. Івенсен «Шпачок прощається»; І. Арсєєв, вірші народні «Коваль»; Д. Кабалевський, вірші Е. Шварца «Хто чергові»; колядка «Уставай же, брате»; О. Білаш, вірші Є. Гуцала «Гіпопотам»; В. Косенко, вірші М. Рильського «Пісня про ялинку»; І. Кружков, вірші А. Костецького «Скрипалі»; веснянка «Ой зацвіли фіалочки»; весняна гра «Ой, ти, рогуленько»; М. Катричко, «Подарунок мамі»; М. Чембержі, вірші В. Пекура «Квіти для мами»; М. Дремлюга, вірші М. Познанської «Розквітли яблуні в саду»; К. Мясков, вірші Л. Реви «Свято Перемоги»; Ю. Шевченко, вірші С. Жупанина «Писанки»; Б. Фільц, вірші О. Олеся «Дощик»; Д. Кабалевський, вірші В. Вікторова «Навіщо нам побудували дім»; М. Балема, вірші В. Ваньо і П. Карась «Козацькому роду нема переводу»; Г. Гендель «Dignare»; П. Чайковський, вірші О. Масютіної «Неаполітанська пісенька»; Й. Гайдн, вірші П. Синявського «Ми дружимо з музикою»; Е. Гріг, вірші А. Мунка «Захід сонця»; В. Моцарт «Слава сонцю!» (канон); німецька народна пісня «Музика» (канон); українська народна пісня «Ой на горі жито» (канон); українська народна пісня «Над річкою-бережком» (канон); естонська народна пісня «Зозуля» (канон); А. Філіпенко «У зеленому саду» (дитяча опера).

М. Ведмедері, вірші Г. Клок «Немає України без калини»; П. Майборода, вірші А. Малишка «Пісня про вчительку»; українські обжинкові пісні: «В понеділок раненько», «Котився снопочок»; В. Косенко, вірші О. Блока

«Колискова»; Б. Фільц, М. Завалішина, вірші М. Стельмаха «Годинник»; А. Філіпенко, вірші Т. Волгіної «Зовсім навпаки»; українські народні пісні: «За світ встали козаченьки», «Журавель», «Ой уполі верба», «Од Києва до Лубен»; І. Кириліна, вірші П. Воронька «Не такий апельсин»; А. Мігай, вірші Н. Кулик «Подарунок»; Д. Крижанівський, вірші Т. Шевченка «Реве та стогне Дніпр широкий»; А. Кос-Анатольський, вірші Т. Шевченка «Учітеся, брати мої»; О. Білаш, вірші М. Ткача «Прилетіла ластівка»; Л. Дичко, вірші М. Лисича «Подарунок мамі»; М. Чембержі, вірші В. Малишко «Колискова для мами»; Т. Попатенко, вірші І. Черницької «Осьяка бабуся»; українські веснянки: «А ми кривого танцю йдемо», «Ой дай, Боже, весну почати»; Д. Кабалевський, вірші В. Вікторова «Доброї ночі»; Л. Піпков, вірші С. Михайловський «Гімн Кирилу і Мефодію»; М. Глінка, вірші В. Забіли «Не щечечи, соловейку»; Л. Ревуцький, вірші Н. Розумовської «Відпочинок»; Л. Бетховен, вірші Ф. Шіллера «Freude»; норвезька народна пісня «Чарівний смичок»; польська народна пісня «Зозуля»; індонезійська народна пісня «Прогулянка з батьком»; білоруська народна пісня «Бульба»; латиська народна пісня «Ой я жу-жу».

ХОР 5-8 КЛАСІВ

(70 годин, 2 години на тиждень, із них 4 години – резервні)

М. Вербицький, вірші П. Чубинського. «Гімн України»; М. Лисенко, вірші О. Кониського. «Молитва за Україну»; П. Майборода, вірші А. Малишка. «Пісня про рідну землю»; О. Зозуля, вірші К. Перелісної «Осінь»; В. Лепешко, вірші О. Вовненка «Кобзарська слава»; українські народна пісні, вірші Т. Шевченка «По діброві вітер вие»; «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи, мої», Г. Гладкий, вірші Т. Шевченка «Заповіт» (обробка К. Стеценка); українська народна пісня «Ой на горі жита много»; «Ой на горі та жінці жнуть», «Їхав, їхав козак містом», О. Білаш, вірші М. Ткача «Ясени»; К. Глюк «Свято хору»; І. Кириліна, вірші П. Воронька «В лісі є зелена хата»; Р. Семенюк «Бажаємо щастя»; А. Калнинь, вірші В. Пурве «Музика»; В. Кобаль, вірші Ю. Шипа «Моя земля»; В. Гайдук, вірші Ю. Шипа «Довір Богу», «Певна дорога»; М. Попенко, вірші Ю. Шипа «Вже сонечко прийшло», Й. Івашкович, вірші Ю. Шипа «Пісня колоскова», В. Гайдук, вірші Ю. Шипа «Мій ідеал», «Усім у собі»; А. Кос-Анатольський, вірші С. Жупанина «Зимові дні»; В. Циганин «Рідна мова»; Б. Фільц, вірші О. Маландія «На Різдвяне свято»; коляди «Нова радість стала», «Бог предвічний», «В Вифлеємі новина», «Небо і земля нині торжествують», «Темненькая нічка»; Ю. Рожавська, вірші Д. Павличка «Лелека»; М. Завалішина, вірші Я. Зіскінда «Будиночок краси»; українська народна пісня «Заграй мені, скрипалю!»; М. Керецман, вірші С. Жупанина «Співаночка»; М. Керецман «Наше рідне Закарпаття», «Ой гудаче, гудаче», «Коломийки»; М. Жабляк «Заспіваймо коломийки давнього звичаю»; закарпатські колядки; І. Дунаєвський, вірші В. Лебедева-Кумача «Веселий

вітер»; А. Лепін, вірші С. Михалкова «Пісня про дружбу»; О. Білаш, вірші М. Ткача «Два кольори»; В. Верменич, вірші М. Сингаївського «Чорнобривці»; О. Білаш, вірші М. Ткача «Ой не ріж косу»; Г. Гендель, вірші Л. Яхнина «Dignare»; І. Шамо білоруська народна пісня «Весна-красна» (обробка О. Пономарьова); українські народні пісні та закарпатські народні пісні; Л. Бетховен «Мы рады жизни» (канон); українська народна пісня «Ой за гаєм, гаєм» (канон); В. Моцарт Лякримоза (тема з «Реквієму»); О. Пахмутова, вірші М. Добронравова «Зорепад»; В. Верменич, вірші А. М'ястківського «На калині мене мати колихала»; І. Кириліна, вірші Н. Кулик «Розгнівалась на літо зима»; М. Жабляк вірші Ю. Драгун «Уніч під Новий рік», «На Різдво Христове»; Ю. Шевченко, вірші В. Кузьменкова «Мій голубе ніжний»; Є. Крилатов, вірші Ю. Ентіна «Крылатые качели»; Б. Фільц, вірші Л. Костенко «Бабуся-Ягуся»; В. Моцарт «Dona nobis pacem» (2-гол. канон); М. Анцев, вірші О. Плещеева «Зозуля» (канон); українська народна пісня «Ой у полі нивка» (канон); Г. Струве, вірші К. Ібряєва «Шкільний корабель»; П. Майборода, вірші А. Малишка «Пісня про рушник»; І. Шамо (із к/ф «Надзвичайна подія»), «Повернуться у порт кораблі»; А. Житкевич, вірші і музика «Музика землі»; А. Філіпенко, вірші В. Бичка «Карнавальна»; І. Карабиць, вірші Ю. Рибчинського «Пісня людям на добро»; українські народні пісні: «Зеленеє жито, зелене», «Ой у полі верба», «Пливе човен», «Гей видно село»; В. Моцарт «Ранок прийде» (канон); українські народні пісні: «Ой на горі жито» (3-гол. канон), «Ой є в лісі калина» (3-гол. канон), «Ой під горою» (канон); англійська народна пісня «Колискова» (канон); М. Анцев (канон).

ХОР СТАРШИХ КЛАСІВ

(70 годин, 2 години на тиждень, із них 4 години – резервні)

М. Вербицький, вірші П. Чубинського «Гімн України»; Л. Дичко, вірші Є. Авдієнка Робітничий марш із концерту-кантати «Слава робочим професіям»; А. Новиков, вірші Л. Ошаніна «Гімн демократичної молоді»; С. Людкевич, вірші В. Пачовського «Українська баркарола»; Я. Степовий, вірші Т. Шевченка «Садок вишневий»; В. Торміс, «Етюди в ладах»; М. Леонтович, вірші народні «Над річкою-бережком»; М. Леонтович «Грицю, Грицю, до роботи», «Он з-за гори кам'яної», «Женчичок- брэнчичок», «Ой сивая зозуленька», «Їхав козак на війноньку», «Дударик», «Вишні-черешні розвиваються»; В. Попович, вірші В. Гетьмана «Захищайте природу», «У роздумах приходять відкриття» А. Лотті «Miserere»; К. М'ясков «Веснянка», Дж. Мартіні «Осінь»; Т. Павленко «Веселковий дощ», «Вам за все спасибі, вчителі»; Т. Стасюк «Щедрик», Я. Степовий «Садок вишневий коло хати»; Б. Фільц «Любіть Україну», «Де не глянь – колоски», П. Чесноков «Благослови, душе моя, Господа»; Л. Лепкий, вірші Б. Лепкого «Чуєш, брате мій»; А. Попович, вірші Р. Завадовича «Святий

вечір»; Г. Майборода, вірші О. Богачука «Димить туман»; О. Беца, вірші С. Майданської «Сопілочка»; Г. Татарченко, вірші В. Крищенко «Пахне м'ята»; О. Білаш, вірші М. Ткача «Сину, качки летять»; Й. Брамс, укр. текст О. Пономарьова «Данко»; українські народні пісні: «Тихо над річкою», «Ягілочка», «Дінь-дінь», «Чом ти не прийшов»; німецька народна пісня «Вечір» (канон); Й. Гайдн «Травень» (канон); румунська народна пісня «Бідне пташеня» (канон); М. Лисенко «Зима і весна» (дитяча опера, фрагменти). Ф. Кулау «Хто сіє радість» (канон); Л. Бетховен «Травнева пісня» (канон); В. Моцарт «Dona nobis pacem» (3-голосний канон); М. Лисенко «Наталка-Полтавка» (опера, фрагменти); В. Шаповаленко, вірші В. Бойка «Серце віддаємо вчителям»; В. Шаповаленко, вірші В. Бойка «Любіть народну пісню»; О. Пахмутова, вірші С. Гребенникова і М. Добронравова «Пісня про тривожну молодість»; М. Чембержі, вірші В. Крищенка «Останній дзвоник»; В. Торміс «Етюди в ладах»; О. Лассо «Луна»; Р. Шуман, «Мрії»; С. Танеев «Посмотри, какая мгла» (обр. В. Соколова); М. Леонтович «Ой гори, ой світи» (хор русалок із опери «На русалчин Великдень»); М. Леонтович «Ой, піду я в ліс по дрова»; М. Леонтович «Дударик»; М. Леонтович «Ой, з-за гори кам'яної»; К. Стеценко «Благослови, душе моя, Господа»; С. Людкевич «Гагілка»; С. Людкевич «Сонце ся сховало»; Р. Купчинський, вірші і музика «Човен хитається»; українські народні пісні: «Коби-м була така красна», «Ой, чий то кінь стоїть», «Бистра вода», «В кінці греблі шумлять верби»; В. Моцарт «Ми пісню співаєм радо» (хор із опери «Викрадення із Сералю»); Й. Гайдн «Пастух»; В. Моцарт «Как же нам не веселиться» (канон); Й. Гайдн «Човник» (канон); Л. Бетховен «Винахіднику метронома» (канон); Невідомий композитор XIII ст. «Травнева пісня» (канон); Анонім XVII – XVIII вв. «Славимо мир» (канон); Г. Струве, вірші В. Вікторова «Славим дружбу» (канон); І. Захаржевський «Колядка», А. Кастальський «Тобі співаємо»; А. Коломієць «Іванчику-білоданчику»; М. Леонтович «Отченаш».

ПРОГРАМА ФАКУЛЬТАТИВУ /курсу за вибором З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«КРАЇНА ДИТЯЧОГО ЗАДОВОЛЕННЯ» (1-4 класи)

*Автор: Орос Мар'яна Юріївна,
учитель мистецтва
учитель вищої категорії,
старший учитель Великолазівського ліцею Баранинської сільської ради
Ужгородського району Закарпатської області*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Нетрадиційна образотворча діяльність відіграє важливу роль у загальному психічному розвитку дитини. Адже найкоштовнішим є не кінцевий продукт – малюнок, а розвиток особистості в собі, у своїх здатностях, самоідентифікації у творчій роботі, цілеспрямованість діяльності.

Застосування нетрадиційних технік допоможе: налагодити ефективну комунікативну взаємодію з учнем (учнями) під час спільної художньо-творчої діяльності, більш глибоко пізнати внутрішній світ кожної дитини, відчуті її неповторність, особистісну своєрідність, визначити потреби та інтереси, діагностувати емоційний та психічний стан школяра, сприяти успішній соціалізації особистості.

Дуже важливими є умови, при яких дитина емоційно реагує на фарби, колір, форми, вибираючи їх за своїм бажанням. Завдяки вихованню художніх образів в образотворчому мистецтві дитина має можливість повніше і яскравіше сприймати навколишню дійсність, що сприяє створенню дітьми емоційно забарвлених образів.

Для найбільшої результативності розвитку художньо-творчих здібностей необхідно застосовувати цікаві заняття.

Мета занять – створювати стійку мотивацію, прагнення висловити своє ставлення, настрої в образі.

Таким чином, заняття цікавого характеру, особливо з використанням нетрадиційних технік є вирішальним чинником художнього розвитку дітей. Навчити учнів елементарним основам реалістичного малюнка, дати їм необхідні вміння і навички творити, по пам'яті, за уявою, розвивати зорове сприйняття, вміння відрізнити форму, забарвлення предметів і їх положення в просторі. Діти повинні навчитися розуміти значення малюнка в практичній діяльності людей і використовувати отримані навички та уміння на заняттях з

інших навчальних предметів і в загальнокорисній роботі. Стимулювати творче самовираження дитини засобами мистецтва. Гурток повинен сформувати естетичний смак і творчі здібності, дати елементарні знання з області образотворчого мистецтва, познайомити із нетрадиційними техніками, окремими творами мистецтва, пробудити інтерес і любов до цього мистецтва.

Методи навчально-виховного процесу:

- Пізнавально-організаційні.
- Практично-діяльнісні.

Форми занять:

- Групові.
- Індивідуальні.
- Бесіди.
- Екскурсії.
- Творчі.
- Виставки.
- Конкурси.
- Образотворчі ігри.
- Пленери.

Програма складається з чотирьох розділів.

1. Нетрадиційні техніки в образотворчому мистецтві.
2. Графіка.
3. Живопис.
4. Композиція.

1 рік навчання

Початковий, репродуктивний рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

2 години на тиждень

№	Тема	Кількість годин		Разом
		Теоретичних	Практичних	
1	Вступ	2		2
2	Країна Нетрадиційні техніки.	2	18	20
3	Країна Графіка	4	14	18
4	Країна Живопис	2	10	12
5	Країна Композиція	4	12	16
6	Підсумок вивченого		2	2
	Разом	14	56	70

Зміст та завдання гуртка «Країна дитячого задоволення»

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Розділ I. Подорож у казковий світ нетрадиційних технік.		
<p>Учень/учениця:</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати нетрадиційні техніки в образотворчому мистецтві; - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання нетрадиційними технікам; - передавати настрій, емоційний характер форм стан природи за допомогою нетрадиційних технік; - виконувати творчі композиції; <p><i>розпізнає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - природні форми та явища у певному емоційному стані; - предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <p><i>спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення; - характер природних форм; 	<p>Застосування нетрадиційних технік в образотворчому мистецтві передбачає різноманітні умови, в яких протікає образотворча діяльність, зміст, форми, методи і прийоми роботи з дітьми, а також матеріали, з якими вони діють, за допомогою яких інтенсивніше стануть розвиватися дитячі художні здібності.</p> <p>Тема 1. Розмаїття нетрадиційних технік.</p>	<p>Друкування картопляними штампами, тканиною, природними формами, целофаном, поролоном, за трафаретом, шляхом накладання однієї матриці, симетричних форм, матрицями з пляшкових корок, відбиток із картопляної аплікації, за допомогою та долоні, скобління по пастелі, восківка, ниткографія, імітація пластмаси, відбиток мильних пузирів, клейовий малюнок, техніка набризгу (аерографія), ляпкографія, ниткографія, виконання силуетів, малювання аквареллю в поєднанні з милом, на жатому папері, в поєднанні з гуашшю, аквареллю на вологому папері, в поєднанні з жовтим, поєднання різних технік, тканиною з накладанням однієї матриці, відбитки мильних пузирів з аплікацією, малювання паличкою на вологому фоні, малювання поролоном, малювання</p>

<p><i>характеризує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - види нетрадиційних технік та їх специфіку; <p><i>висловлює судження про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі - різний характер ліній; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; <p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		<p>аквареллю на вологому папері (діотипія), друкування природних форм із доопрацюванням, монотипія акварельна, живопис без пензля, кляксографія, акватипія, живопис на сторінках книг, журналів, фотографіях, малювання свічкою або восковою крейдою, живопис на фользі, живопис кавою, друкування різними матеріалами та трафаретами...</p>
---	--	--

Розділ 2. Подорож у казковий світ графіки

<p>Учень/учениця:</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати засоби художньої виразності графіки - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання графічними 	<p>Передача плановості та емоційності стану за допомогою лінії, тону, плями, точки – основ мови графіки.</p> <p>Відношення чорних та білих плям, їх ритм – засобу вирішення творчих задач. Нюанс тону передача простору (плановість) й</p>	<p>«Кумедні хмаринки», «В гостях у Нептуна».</p> <p>Матеріали та техніка виконання: простий олівець, гелева або кулькова ручка, фломастери, папір білий.</p>
--	--	--

<p>засобами; - передавати настрій, емоційний характер форм стан природи засобами графіки - виконувати творчі композиції <i>розпізнає:</i></p>	<p>емоціональність стану. Тема 1. Чарівний світ графіки. Початкове уявлення про графіку. Основні матеріали та інструменти. Бесіда «Дивовижна графіка».</p>	
<p>- природні форми та явища у певному емоційному стані; - види</p>	<p>Тема 2. Створення художніх образів крапками.</p>	
<p>образотворчого мистецтва; - предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <i>спостерігає:</i> - за природними формами навколишнього середовища;</p>	<p>Тема 3. Види ліній та їх напрямків.</p>	<p>«Замерзлі дерева», «Кораблик у морі», «В гості до бабусі». Матеріали та техніка виконання: простий олівець, гелева або кулькова ручка, фломастери, папір білий.</p>
<p><i>порівнює:</i> - характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво- емоційне забарвлення; - характер природних форм; <i>характеризує:</i></p>	<p>Тема 4. Виразальні можливості ліній. Види ліній і напрямків. Властивості гумки.</p>	<p>«На лісовій галявині», «Зимовий пейзаж», «Що намалював мороз?». Матеріали та техніка виконання: простий олівець, гумка, папір білий. Малювання гумкою.</p>
<p>- види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - різний характер ліній; - кольорові сполучення, кольоровий</p>	<p>Тема 5. Розвиток творчої уяви. Створення нових художніх образів.</p>	<p>«Кумедні плями», «У хащах Баби Яги».</p>

<p>контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами.</p>		
---	--	--

Розділ 3. Подорож у казковий світ живопису.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i> - передавати настрій засобами живопису (художніх технік і прийомів); - відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі. <i>розпізнає:</i> - жанри живопису, їх особливості; - твори живопису, їх колорит (холодна, тепла гама); - монохромний живопис (настрій, насиченість і світлота одного кольору); <i>спостерігає:</i> - за природними</p>	<p>Формування уявлення про виражальні засоби живопису, локальний колір і колір, збагачений нюансами. Роль фактури в рішенні творчих задач. Мазки – пастозний, легкий, прозорий, мазок по формі тощо. Співвідношення тону і кольору. Насиченість кольору і його образне звучання. Теплі та холодні кольори, їх суміші. Локальний колір і колір, збагачений нюансами.</p> <p>Тема 1. У світі живопису. Чудеса живопису.</p> <p>Тема 2. Зустріч з фарбами, пензлями, палітрою.</p>	<p>«Новорічна ялиночка», «Котик Мурчик», «Пухнастий зайчик», «Їжачок».</p> <p>Матеріали та техніка виконання: гуаш, зубна щітка, пензлик для клею,</p>
--	---	--

<p>формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i> - кольори (хроматичні, ахроматичні); - колорит і створений настрої творів (реалістичних та абстрактних); <i>характеризує:</i> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами.</p>	<p>Виразальні можливості образотворчих засобів живопису.</p>	<p>аркуш паперу, картон. Малювання зубною щіткою. Малювання пензликом для клею. Малювання пальчиком.</p>
	<p>Тема 3. Основні та похідні кольори.</p>	<p>«Виноград», «Горобина», «Веселкове диво». Матеріали та техніка виконання: фарби, пензлик, аркуш паперу. Малювання пальчиком.</p>
	<p>Тема 4. Ознайомлення з теплою групою кольорів.</p>	<p>«Квітка», «Соковиті фрукти», «Бабусине намисто», «Кумедні тваринки». Матеріали та техніка виконання: фарби, ковпачок, піпетка, соска. аркуш паперу. Малювання ковпачком. Малювання піпеткою. Малювання соскою.</p>
	<p>Тема 5. Ознайомлення з холодними кольорами.</p>	<p>«Зимовий день», «На крижинці». Матеріали та техніка виконання: фарби, ковпачок, піпетка, соска. аркуш паперу. Малювання ковпачком. Малювання піпеткою. Малювання соскою.</p>
	<p>Тема 6. Закріплення понять про теплі і холодні кольори</p>	<p>«Сад, створений пальчиками». Матеріали та техніка виконання: фарби, пензлик, аркуш паперу. Малювання пальчиком.</p>

Розділ 4. Подорож у казковий світ композиції.

<p>Учень/учениця <i>вміє:</i> - передавати настрої засобами художніх технік і прийомів; - відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі <i>спостерігає:</i> - за природними формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i> - композиції різних жанрів - колорит і створений настрої творів (реалістичних та абстрактних); <i>характеризує:</i> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення</p>	<p>Опрацювання прийомів, правил і закономірностей композиції допоможе зробити малюнки виразнішими, але це знання зовсім не самоціль, а лише засіб, що допомагає досягти успіху. Можна виділити наступні композиційні правила: передачі руху (динаміки), спокою (статики), золотого перетину (одна третина). До прийомів композиції можна віднести: передачу ритму, симетрії і асиметрії, рівноваги і частин композиції і виділення сюжетно-композиційного центр. Засоби композиції включають: <ul style="list-style-type: none"> • формат, • простір, • композиційний центр, • рівновагу, • ритм, • контраст, • світлотінь, • колір, • декоративність, • динаміку і статику, • симетрію і асиметрію, • відкритість і замкнутість, • цілісність. Таким чином, засоби композиції – це все, що необхідне для її створення, зокрема її</p>
--	--

<p>художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами.</p>	<p>прийоми і правила. Вони різноманітні, інакше їх можна назвати засобами художньої виразності композиції. Тема 1. Поняття про композицію. Картина. Художній образ.</p>	<p>Замальовки композиційних схем.</p>
	<p>Тема 2. Основні закони композиції. Композиційний центр. Статика та динаміка в композиції.</p>	<p>«Літній дощ», «Мої улюблені тварини», «Вітер», «Буря». Пейзажі: «Сонячний день», «Похмурий день».</p>
	<p>Тема 3. Композиційна рівновага.</p>	<p>Декоративна композиція «Квіти». Декоративний натюрморт.</p>
	<p>Тема 4. Поняття ритму. Ритм в природі та образотворчому мистецтві.</p>	

На кінець навчального року учні повинні знати:

- назви художніх матеріалів та інструментів, приладдя, з яким працювали, способи роботи з ними;
- назви художніх технік з образотворчого мистецтва;
- назви і послідовність розміщення кольорів у райдузі, основних та похідних кольорів;
- послідовність та прийоми роботи під час виконання творчого завдання.

На кінець навчального року учні повинні вміти:

- розміщувати зображення на площині;
- виконувати об'ємні композиції;
- дотримуватися правил культури в самостійній та спільній роботі;
- організовувати своє робоче місце, вміло користуватися матеріалами та інструментами;
- вносити пропозиції щодо удосконалення аналогічних зразків;
- адекватно оцінювати власні вироби й результати праці інших учнів.

Прогнозований результат

Реалізація програми гуртка «Країна дитячого задоволення» передбачає:

- створення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості учня;

- розвиток пізнавальної активності вихованців в усіх видах діяльності;
- формування бажання займатися цікавою та корисною працею;
- пошукову ситуацію в творчості;
- прагнення до активного виконання самостійних і колективних творчих дій;
- стимулювання процесу самореалізації;
- підготовку до самостійного життя у сучасному світі та подальшому професійному самовизначенню;
- розвиток інтересу до шляхів досягнення кращого результату.

2 рік навчання

Основний, продуктивний рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

2 години на тиждень

№	Тема	Кількість годин		Разом
		Теоретичних	Практичних	
1	Вступ	2		2
2	Країна Нетрадиційні техніки.	2	18	20
3	Країна Графіка	4	14	18
4	Країна Живопис	2	10	12
5	Країна Композиція	4	12	16
6	Підсумок вивченого		2	2
	Разом	14	56	70

Зміст та завдання гуртка «Країна дитячого задоволення»

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Подорож у казковий світ нетрадиційних технік.		
<p>Учень/учениця:</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати нетрадиційні техніки в образотворчому мистецтві; - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання нетрадиційними технікам; - передавати настрій, емоційний характер форм стан природи за допомогою нетрадиційних технік; - виконувати творчі композиції; <p><i>розпізнає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - природні форми та явища у певному емоційному стані; - предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <p><i>спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення; - характер природних форм; <p><i>характеризує:</i></p>	<p style="text-align: center;">Тема 1. Розмаїття нетрадиційних технік.</p>	<p>Друкування картопляними штампами, тканиною, природними формами, целофаном, поролоном, за трафаретом, шляхом накладання однієї матриці, симетричних форм, матрицями з пляшкових корок, відбиток із картопляної аплікації, за допомогою та долоні, скобління по пастелі, восківка, ниткографія, імітація пластмаси, відбиток мильних пузирів, клейовий малюнок, техніка набризгу (аерографія), ляпкографія, ниткографія, виконання силуетів, малювання аквареллю в поєднанні з милом, на жатому папері, в поєднанні з гуашшю, аквареллю на вологому папері, в поєднанні з жовтим, поєднання різних технік, тканиною з накладанням однієї матриці, відбитки мильних пузирів з аплікацією, малювання паличкою на вологому фоні, малювання поролоном, малювання аквареллю на вологому папері (діютипія),</p>

<p>- види нетрадиційних технік та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі - різний характер ліній; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; <p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		<p>друкування природних форм із доопрацюванням, монотипія акварельна, живопис без пензля, кляксографія, акватипія, живопис на сторінках книг, журналів, фотографіях, малювання свічкою або восковою крейдою, живопис на фользі, живопис кавою.</p>
---	--	--

Розділ 2. Подорож у казковий світ графіки.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати засоби художньої виразності графіки - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання графічними засобами; - передавати настрій, емоційний характер форм 	<p>Тема 1. Бесіда – види графіки. Тема 2. Типи ліній. Передавання фактури різними графічними засобами виразності (крапкою, плямою, штрихом, лінією).</p>	<p>Виконання графічних робіт за темами: «Листя дерев», «Дахи будинків», «Струмок», «Бані соборів», «Риби» та ін.</p>
---	---	--

<p>стан природи засобами графіки</p> <p>- виконувати творчі композиції розпізнає:</p> <p>- природні форми та явища у певному емоційному стані;</p> <p>- види образотворчого мистецтва;</p> <p>- предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво.</p> <p><i>спостерігає:</i></p> <p>- за природними формами навколишнього середовища;</p> <p><i>порівнює:</i></p> <p>- характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення;</p> <p>- характер природних форм;</p> <p><i>характеризує:</i></p> <p>- види образотворчого мистецтва та їх специфіку;</p> <p><i>висловлює судження про:</i></p> <p>- художню виразність форм;</p> <p>- засоби і прийоми організації композиції у певному форматі;</p> <p>різний характер ліній;</p> <p>- кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс;<i>висловлює судження про:</i></p> <p>- художню</p>		
---	--	--

<p>виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна - ритм ліній та плям; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами.</p>		
--	--	--

Розділ 3. Подорож у казковий світ живопису

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i> - передавати настрій засобами живопису (художніх технік і прийомів); - відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі. <i>розпізнає:</i> - жанри живопису, їх особливості; - твори живопису, їх колорит (холодна, тепла гама);</p>	<p>Тема 1. Бесіда про живопис. Мова фарб. Різноманітність технік і матеріалів живопису.</p> <p>Тема 2. Кольори, які оточують нас. Основні кольори.</p> <p>Тема 3. Тепла гама, холодна гама.</p> <p>Тема 4. Кольорові контрасти.</p> <p>Тема 5. Малювання людської фігури.</p> <p>Тема 6. Види</p>	<p>Малювання звірів, птахів, риб і комах: ведмедик, смугастий кіт, курчатко, черепаха, кольорові риби, павучок, кольорові метелики тощо; - малювання дерев, квітів та інших рослин: ялинка, кольорові листочки з різних дерев, самоцвіт-семицвіт, травичка, гриби тощо; - малювання окремих об'єктів і явищ: будиночок для гнома, веселка, зірочки на небі, сніжинки, повітряні</p>
---	---	---

<p>- монохромний живопис (настрій, насиченість світлотаодного кольору); <i>спостерігає:</i> - за природними формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i> - кольори (хроматичні, ахроматичні); - колорит і створений настрій творів (реалістичних та абстрактних); <i>характеризує:</i> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; висловлює судження про: - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна характеризує: - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у</p>	<p>декоративного мистецтва. Поняття про формат і раціональне заповнення його зображенням.</p>	<p>кульки тощо; - малювання овочів і фруктів: вишеньки, морква, огірок, помідор, яблуко тощо; - декоративне малювання: розмальовки глечика, яйця, розпис тарілки, прикрашення килимка та рушника тощо.</p>
---	--	---

<p>певному форматі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		
--	--	--

Розділ 4. Подорож у казковий світ композиції.

<p>Учень/учениця</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - передавати настрої засобами художніх технік і прийомів; - відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі <p><i>спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - композиції різних жанрів - колорит і створений настрої творів (реалістичних та 	<p>Тема 1.</p> <p>Засоби композиції.</p> <p>Поняття про контраст. Світловий та кольоровий контрасти. Поняття про нюанси, їх отримання при використанні акварельних та гуашевих фарб.</p> <p>Поняття про симетрію та асиметрію.</p> <p>Тема 2. Декоративна та станкова композиція. Види композиції: декоративна, станкова. Замкнена і відкрита</p>	<p>Створення декоративної композиції на основі кольорового контрасту: «Квіти», «Комахи», «Риби», «Птахи».</p> <p>Виконання асиметричної декоративної композиції з плям на папері за уявою (метелики, жуки тощо).</p> <p>Створення декоративної композиції в прямокутнику, квадраті, колі та овалі. Декоративний розпис за народними мотивами: «Бабусин</p>
--	---	--

<p>абстрактних); <i>характеризує:</i> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами.</p>	<p>композиція. Організація елементів композиції в колі, квадраті, прямокутнику.</p> <p>Тема 3. Стилзація природних форм. Петриківський розпис, елементи петриківського розпису. Творчість М.Приймаченко, К.Білокур.</p>	<p>сад».</p>
---	---	--------------

На кінець навчального року учні повинні знати::

- правила користування графічним матеріалом;
- основні кольори та їхні особливості;
- прийоми розташування предметів на площині;
- способи відтворення простих предметів;
- способи передавання будови, пропорцій, форми, об'єму предметів;
- способи передавання форми та об'єму предметів засобами світлотіні з урахуванням тональних відношень;
- правила виконання художніх робіт із матеріалів різних видів;

- закони композиції;
- пропорції людського тіла;
- види декоративних робіт з природного та пластичного матеріалів;
- прийоми і правила безпечної роботи з інструментами;
- техніку виконання композицій зі смужок паперу;
- прийоми виконання розгорток об'ємних фігур;
- технологію конструювання об'ємних фігур з модулів;
- правила безпечної роботи з утилізованою пластмасовою продукцією;
- назви послідовних технологічних операцій;
- про екологію та охорону навколишнього середовища.

На кінець навчального року учні повинні вміти:

- сприймати малюнок як основу усіх видів образотворчого мистецтва;
- працювати олівцем, пастеллю, вугіллям, тушшю, крейдою;
- передавати колір предметів та кольорові співвідношення між предметами;
- використовувати у роботі основні закони композиції;
- користуватися законами лінійної перспективи;
- володіти різними видами розпису;
- користуватися олівцем, пастеллю, крейдою, вугіллям;
- зображувати прості предмети;
- працювати з різними матеріалами;
- володіти прийомами вирізування та склеювання;
- створювати прості об'ємні форми.
- розміщувати зображення на площині;
- виконувати об'ємні композиції;
- дотримуватися правил культури в самостійній та спільній роботі;
- організовувати своє робоче місце, вміло користуватися матеріалами та інструментами;
- вносити пропозиції щодо удосконалення аналогічних зразків;
- адекватно оцінювати власні вироби й результати праці інших учнів.

Прогнозований результат

Реалізація програми гуртка «Країна дитячого задоволення» передбачає:

- створення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості учня;
- розвиток пізнавальної активності вихованців в усіх видах діяльності;
- формування бажання займатися цікавою та корисною працею;
- пошукову ситуацію в творчості;
- прагнення до активного виконання самостійних і колективних творчих дій;
- стимулювання процесу самореалізації;
- підготовку до самостійного життя у сучасному світі та подальшому професійному самовизначенню;
- розвиток інтересу до шляхів досягнення кращого результату.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

2 години на тиждень

№	Тема	Кількість годин		Разом
		теоретичних	практичних	
1	Вступ	2		2
2	Країна Нетрадиційні техніки.	2	18	20
3	Країна Графіка	4	14	18
4	Країна Живопис	2	10	12
5	Країна Композиція	4	12	16
6	Підсумок вивченого		2	2
	Разом	14	56	70

Зміст та завдання гуртка «Країна дитячого задоволення»

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
--------------------------------------	---------------------------	-----------------------------------

Розділ І. Подорож у казковий світ нетрадиційних технік.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати нетрадиційні техніки в образотворчому мистецтві; - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання нетрадиційними технікам; - передавати настрій, емоційний характер форм стан природи за допомогою 	<p>Тема 1. Розмаїття Нетрадиційних технік.</p>	<p>Друкування картопляними штампами, тканиною, природними формами, целофаном, поролоном, за трафаретом, шляхом накладання однієї матриці, симетричних форм, матрицями з пляшкових корок, відбиток із картопляної аплікації, за допомогою та долоні, скобління по пастелі, восківка, ниткографія, імітація пластмаси, відбиток мильних пузирів,</p>
---	---	--

<p>нетрадиційних технік; - виконувати творчі композиції; <i>розпізнає:</i> - природні форми та явища у певному емоційному стані; - предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <i>спостерігає:</i> - за природними формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i> - характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення; - характер природних форм; <i>характеризує:</i> - види нетрадиційних технік та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі - різний характер ліній; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та</p>		<p>клеювий малюнок, техніка набризгу (аерографія), ляпкографія, ниткографія, виконання силуетів, малювання аквареллю в поєднанні з милом, на жатому папері, в поєднанні з гуашшю, аквареллю на вологому папері, в поєднанні з жовтим, поєднання різних технік, тканиною з накладанням однієї матриці, відбитки мильних пупирів з аплікацією, малювання паличкою на вологому фоні, малювання поролоном, малювання аквареллю на вологому папері (діотипія), друкування природних форм із доопрацюванням, монотипія акварельна, живопис без пензля, кляксографія, акватипія, живопис на сторінках книг, журналів, фотографіях, малювання свічкою або восковою крейдою, живопис на фользі, живопис кавою, друкування різними матеріалами та трафаретами....</p>
---	--	---

<p>недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		
---	--	--

Розділ II. Подорож у казковий світ графіки.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати засоби художньої виразності графіки - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання графічними засобами; - передавати настрій, емоційний характер форм стан природи засобами графіки <p>- виконувати творчі композиції розпізнає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - природні форми та явища у певному емоційному стані; - види образотворчого мистецтва; - предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <p><i>спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення; 	<p>Тема 1. Лінія, пляма, крапка.</p> <p>Тема 2. Формування графічних навичок.</p>	<p>Графічні роботи за темами: «Флора і фауна», «Які бувають дерева?», «Чарівні бані соборів», «Морські мешканці», «Світ комах».</p>
---	---	--

<p>- характер природних форм; <i>характеризує:</i></p> <p>- види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i></p> <p>- художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; різний характер ліній;</p> <p>- кольорові сполучення, кольоровий контраст.</p>		
---	--	--

Розділ III. Подорож у казковий світ живопису.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i></p> <p>- передавати настрої засобами живопису (художніх технік і прийомів);</p> <p>- відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі. <i>розпізнає:</i></p> <p>- жанри живопису, їх особливості;</p> <p>- твори живопису, їх колорит (холодна, тепла гама);</p> <p>- монохромний живопис (настрій, насиченість і світлотаодного кольору); <i>спостерігає:</i></p> <p>- за природними</p>	<p>Тема 1. Види образотворчого мистецтва.</p> <p>Тема 2. Засоби художньої виразності у живописі.</p> <p>Тема 3. Закономірності кольорового кола. Теплі та холодні кольори. Основні й похідні кольори.</p> <p>Тема 4. Елементарні закони перспективи.</p> <p>Тема 5. Пропорції і будова частин обличчя людини.</p>	<p>Малювання веселки;</p> <p>Малювання натюрморту з квітами, фруктами, ужитковими речами;</p> <p>Пейзажі: «Моє місто», «У селі навесні», «Кораблі на морі», «Золота осінь», «Квітучі дерева»;</p> <p>Портрети: «Моя мама», «Мій друг», «Автопортрет».</p>
---	--	---

<p> формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i> - кольори (хроматичні, ахроматичні); - колорит і створений настрій творів (реалістичних та абстрактних); <i>характеризує:</i> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; висловлює судження про: - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна характеризує: - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; висловлює судження про: - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; </p>		
--	--	--

<p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		
--	--	--

Розділ IV. Подорож у казковий світ композиції.

<p>Учень:</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - передавати настрої засобами художніх технік і прийомів; - відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі <p><i>- спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - композиції різних жанрів - колорит і створений настрої творів (реалістичних та абстрактних); <p><i>характеризує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <p><i>висловлює судження</i></p>	<p>Тема 1. Закони композиції. Станкова композиція.</p> <p>Тема 2. Досягнення врівноваженості шляхом рівномірного розташування елементів на площині.</p> <p>Тема 3. Образ людини в композиції.</p> <p>Тема 4. Декоративна композиція.». Види декоративно-прикладного мистецтва.</p> <p>Тема 5. Збагачення силуетної форми декором.</p> <p>Тема 6. Симетрія як засіб композиційної організації площини, рівновага в композиції.</p>	<p>Станкова композиція;</p> <ul style="list-style-type: none"> - малювання за темами: «Дари осені», «Збір урожаю», «Спорт», «Цирк», «Кольорові будиночки», декоративна композиція, - малювання за темами: «Панно з квітами», «Хустка з рослинним орнаментом», «Розпис тарілки», «Орнамент для оздоблення рушника», «Писанка», «Петриківський розпис».
---	---	---

<p><i>про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується</i></p> <p><i>правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		
--	--	--

На кінець навчального року учні повинні знати:

- види декоративно-прикладного мистецтва;
- про місце і роль декоративно-прикладного мистецтва в житті суспільства;
- про естетику та дизайн;
- види діяльності людей в різних видах декоративно-прикладного мистецтва;
- народних майстрів за напрямками їх діяльності;
- основні види роботи з папером, голкою, ниткою, покидьковим матеріалом
- назви художніх матеріалів, інструментів, приладдя, з якими працювали, способи роботи з ними;
- способи оздоблення виробів;
- назви послідовних технологічних операцій.

На кінець навчального року учні повинні вміти:

- виділяти головне у композиції;
- узгоджувати зображення з формою;

- конструювати й моделювати з різних матеріалів у традиційних та нетрадиційних техніках образотворчого мистецтва;
- вносити пропозиції щодо удосконалення аналогічних зразків;
- давати характеристику естетичним сприйняттям творів мистецтва;
- працювати як самостійно, так і в колективі;
- організовувати своє робоче місце, вміло користуватися матеріалами та інструментами;
- застосовувати одержані знання для створення власних творів мистецтва;
- адекватно оцінювати власні вироби і результати праці інших учнів;
- виражати свої почуття та естетичні переживання від сприйняття прекрасного.

Прогнозований результат

Реалізація програми гуртка «Країна дитячого задоволення» передбачає:

- створення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості учня;
- розвиток пізнавальної активності вихованців в усіх видах діяльності;
- формування бажання займатися цікавою та корисною працею;
- пошукову ситуацію в творчості;
- прагнення до активного виконання самостійних і колективних творчих дій;
- стимулювання процесу самореалізації;
- підготовку до самостійного життя у сучасному світі та подальшому професійному самовизначенню;
- розвиток інтересу до шляхів досягнення кращого результату.

4 рік навчання

Основний, творчий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

2 години на тиждень

№	Тема	Кількість годин		Разом
		теоретичних	практичних	
1	Вступ	2		2
2	Країна Нетрадиційні техніки.	2	18	20
3	Країна Графіка	4	14	18
4	Країна Живопис	2	10	12
5	Країна Композиція	4	12	16
6	Підсумок вивченого		2	2
	Разом	14	56	70

Зміст та завдання гуртка «Країна дитячого задоволення»

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Розділ І. Подорож у казковий світ нетрадиційних технік.		
<p>Учень/учениця:</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати нетрадиційні техніки в образотворчому мистецтві; - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання нетрадиційними технікам; - передавати настрій, емоційний характер форм стан природи за допомогою нетрадиційних технік; - виконувати творчі композиції; <p><i>розпізнає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - природні форми та явища у певному емоційному стані; - предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <p><i>спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення; - характер природних форм; <p><i>характеризує:</i></p>	<p>Тема 1.</p> <p>Розмаїття</p> <p>Нетрадиційних технік.</p>	<p>Друкування картопляними штампами, тканиною, природними формами, целофаном, поролоном, за трафаретом, шляхом накладання однієї матриці, симетричних форм, матрицями з пляшкових корок, відбиток із картопляної аплікації, за допомогою та долоні, скобління по пастелі, восківка, ниткографія, імітація пластмаси, відбиток відбиток мильних пузирів, клейовий малюнок, техніка набризгу (аерографія), ляпкографія, ниткографія, виконання силуетів, малювання аквареллю в поєднанні з милом, на жатому папері, в поєднанні з гуашшю, аквареллю на вологому папері, в поєднанні з жовтим, поєднання різних технік, тканиною з накладанням однієї матриці, відбитки мильних пузирів з аплікацією, малювання паличкою на вологому фоні, малювання поролоном, малювання</p>

<p>- види нетрадиційних технік та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі - різний характер ліній; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; <p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		<p>аквареллю на вологому папері (діотипія), друкування природних форм із доопрацюванням, монотипія акварельна, живопис без пензля, кляксографія, акватипія, живопис на сторінках книг, журналів, фотографіях, малювання свічкою або восковою крейдою, живопис на сторінках книг, журналів, фотографіях, малювання свічкою або восковою крейдою, живопис на фользі, живопис кавою, друкування різними матеріалами та трафаретами...</p>
---	--	--

Розділ 2. Подорож у казковий світ графік.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати засоби художньої виразності графіки - створювати асоціативні образи; - виявляти свої почуття, естетичні переживання графічними засобами; - передавати настрій, емоційний характер форм 	<p>Тема 1. Види графіки: станкова, книжкова, промислова, плакатна, комп'ютерна.</p> <p>Тема 2. Жанри графіки: портрет, пейзаж, натюрморт, побутовий, анімалістичний.</p> <p>Тема 3. Види малюнку: силуетний, лінійний, тоновий. Мова графіки:</p>	<p style="text-align: center;">Ілюстрація до улюбленої казки.</p> <p>«Пластична лінія», «акватипія» «Зимове дерево», «Улюблена</p>
---	--	---

<p>стан природи засобами графіки</p> <p>- виконувати творчі композиції <i>розпізнає:</i></p> <p>- природні форми та явища у певному емоційному стані;</p> <p>- види образотворчого мистецтва;</p> <p>- предметне та безпредметне (абстрактне) мистецтво. <i>спостерігає:</i></p> <p>- за природними формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i></p> <p>- характер ліній, кольори й кольорові сполучення та чуттєво-емоційне забарвлення;</p> <p>- характер природних форм; <i>характеризує:</i></p> <p>- види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i></p> <p>- художню виразність форм;</p> <p>- засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; різний характер ліній;</p> <p>- кольорові сполучення, кольоровий контраст.</p>	<p>лінія, штрих, пляма, тон. Графічні матеріали: олівець, вугілля, туш, сангіна. Можливості графічних матеріалів.</p> <p>Тема 4. Малювання випадкових плям і перетворення їх в образи.</p> <p>Тема 5. Поняття тону. Тональна розтяжка. Співвідношення світлого і темного тону. Поняття тонального контрасту.</p>	<p>тварина», «Морський пейзаж», «Веселі чоловічки», «Фантастичний будинок», «Міський пейзаж». Малювання предметів нескладної форми на основі тонових співвідношень.</p>
---	---	---

Розділ 3. Подорож у казковий світ живопису.

<p>Учень/учениця: <i>вміє:</i></p> <p>- передавати настрій</p>	<p>Тема 1. Бесіда про живопис. Мова фарб.</p>	
--	--	--

<p>засобами живопису (художніх технік і прийомів);</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворювати задум композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі. <p><i>розпізнає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - жанри живопису, їх особливості; - твори живопису, їх колорит (холодна, тепла гама); - монохромний живопис (настрій, насиченість і світлотаодного кольору); <p><i>спостерігає:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за природними формами навколишнього середовища; <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - кольори (хроматичні, ахроматичні); - колорит і створений настрій творів (реалістичних та абстрактних); <p><i>характеризує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; висловлює судження про: - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові 	<p>Різноманітність технік і матеріалів живопису.</p> <p>Тема 2. Тепла гама. Холодна гама. Можливості образотворчих засобів живопису. Кольорові контрасти.</p> <p>Тема 3. Пейзаж. Зміна кольорів природи в різні пори року.</p> <p>Тема 4. Портрет. Малювання людської фігури</p>	<p>Малювання натюрмортів, малювання пейзажів: «Засніжені будинки», «У лісі навесні», «Морський краєвид» та інших; малювання людини, зображення людини у русі.</p>
---	--	--

<p>сполучення, кольоровий контраст, нюанс;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ритм ліній та плям; - асоціативна <p>характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <p><i>висловлює судження про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <p><i>аналізує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p><i>дотримується правил:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 		
--	--	--

Розділ 4. Подорож у казковий світ композиції.

<p>Учень/ учениця</p> <p><i>вміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - передавати настрій засобами художніх технік і прийомів; - відтворювати задум 	<p>Тема 1. Станкова композиція.</p> <p>Тема 2. Пропорції людського тіла. Образ людини в композиції.</p>	<p>Станкова композиція. Виконання робіт за темами: «Збір урожаю», «Фантазії моря», «Свято Великодня», «На Різдво», «Подорож</p>
--	---	--

<p>композиції, використовуючи колір, мазки, плями, лінії, форми, їх ритм у певному форматі</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>спостерігає:</i> - за природними формами навколишнього середовища; <i>порівнює:</i> - композиції різних жанрів - колорит і створений настрій творів (реалістичних та абстрактних); <i>характеризує:</i> - види образотворчого мистецтва та їх специфіку; <i>висловлює судження про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - кольорові сполучення, кольоровий контраст, нюанс; - ритм ліній та плям; - асоціативна композиція та колорит; <i>аналізує:</i> - свої почуття і власне бачення художнього твору; - за допомогою вчителя результати своєї роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <i>дотримується правил:</i> 	<p>Тема 3. Декоративна композиція.</p> <p>Тема 4. Можливості силуетної форми та контрастних сполучень.</p>	<p>до Африки» тощо; декоративна композиція. Виконання робіт за темами: «Дивоптах», «Квітуча галявина», «Метелики», «Соняшники» тощо.</p>
---	--	--

- техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами.		
--	--	--

На кінець навчального року учні повинні знати:

- види декоративно-прикладного мистецтва;
- про місце і роль декоративно-прикладного мистецтва в житті суспільства;
- про естетику та дизайн;
- види діяльності людей в різних видах декоративно-прикладного мистецтва;
- народних майстрів за напрямками їх діяльності;
- основні види роботи з папером, голкою, ниткою, покидьковим матеріалом
- назви художніх матеріалів, інструментів, приладдя, з якими працювали, способи роботи з ними;
- способи оздоблення виробів;
- назви послідовних технологічних операцій.

На кінець навчального року учні повинні вміти:

- виділяти головне у композиції;
- узгоджувати зображення з формою;
- конструювати й моделювати з різних матеріалів у традиційних та нетрадиційних техніках образотворчого мистецтва;
- вносити пропозиції щодо удосконалення аналогічних зразків;
- давати характеристику естетичним сприйняттям творів мистецтва;
- працювати як самостійно, так і в колективі;
- організувати своє робоче місце, вміло користуватися матеріалами та інструментами;
- застосовувати одержані знання для створення власних творів мистецтва;
- адекватно оцінювати власні вироби і результати праці інших учнів;
- виражати свої почуття та естетичні переживання від сприйняття прекрасного.

Прогнозований результат

Реалізація програми гуртка «Країна дитячого задоволення» передбачає:

- створення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості учня;
- розвиток пізнавальної активності вихованців в усіх видах діяльності;
- формування бажання займатися цікавою та корисною працею;
- пошукову ситуацію в творчості;
- прагнення до активного виконання самостійних і колективних творчих дій;
- стимулювання процесу самореалізації;
- підготовку до самостійного життя у сучасному світі та подальшому професійному самовизначенню;
- розвиток інтересу до шляхів досягнення кращого результату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барко В.І., Тютюнников А.М. Як визначити творчі здібності дитини? / В.І.Барко, А.М.Тютюнников – К., 1991. – 79 с.
2. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей / Д.Б.Богоявленская. – М.: Академия, 2002. – 320 с.
3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л.С.Выготский // Выготский Л.С. Психология развития ребенка. М.: Смысл, Эксмо, 2003. – С. 235-326.
4. Давыдов В.В. Психологические проблемы процесса обучения младших школьников. Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии / В.В.Давыдов. – М.: Просвещение, 1991. – 424 с.
5. Давыдова И.В. Его величество цвет/Давыдова И.В. // Школьный психолог. – 2008. – №1.
6. Давыдова И.В. Творческая направленность нетрадиционных техник рисования / Давыдова И.В.// Начальная школа плюс и после. – 2005. – №4.
7. Иванчук М. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання / М.Іванчук // Початкова школа. – 2004. – № 5. – С. 10 – 13.
8. Казакова Р.Г., Сайганова Т.І., Седова Є.М. та ін. Малювання з дітьми дошкільного віку: нетрадиційні техніки, планування, конспекти занять / Р.Г.Казакова, Т.І.Сайганова, Є.М.Седова. – М.: Сфера, 2005. – 147 с.
9. Калинина Т.В. Альбом с кляксами. Основы языка/Т.В.Калинина. – СПб., 2009 г. – 143 с.
10. Квач Н.В. Розвиток образного мислення і графічних навичок у дітей 5-7 років: Посібник для педагогічних дошкільних установ/ Н.В.Квач. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 211с.
11. Костерін Н. Навчальний малювання / Н.Костерін. – М., 1980. – 231 с.
12. Комарова С. Як навчити дитину малювати / С.Комарова. – М., 1998. – 124 с.
13. Комарова Т., Савенко О. Колективна творчість дітей / Т.Комарова, О.Савенко. – М., 1998.
14. Комарова Т. Дитяче художня творчість/Т.Комарова. – М., 2005. – 245 с.
15. Лебедева Л.Д. Арт-терапия детской агрессивности / Л.Д. Лебедева // Начальная школа. – 2001. – №2.
16. Могильовський В. Від задуму до втілення / В.Могильовський. – Київ: Радянська школа, 1989. – С. 25-40.
17. Соломенникова О. Радість творчості / О.Соломенникова. – М., 2005. – 267 с.
18. Суботіна Л. Розвиток уяви у дітей / Л.Суботіна. – Ярославль, 1998. – 123 с.
19. Тушева В. Формування творчої особистості дитини / В.Тушева // Декоративно-прикладне мистецтво. – 2003. – № 5. – С. 27 – 35.

«ПРЕКРАСНЕ ДОВКОЛА НАС» (5 – 7 КЛАСИ)

*Автор: Добей Ганна Миколаївна,
учитель образотворчого мистецтва, мистецтва,
учитель-методист Ужгородської СШ І-ІІІ ст. №5
з поглибленим вивченням іноземних мов
Ужгородської міської ради*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу – полягає в особистісному естетичному розвитку учнів, формуванні художньо-творчої свідомості, засвоєнні та поглибленні знань художньо – образними засобами мистецтва; вмінні учнів самостійно розв’язувати творчі завдання, поглиблювати знання про мистецтво малюнка, живопису, властивостей кольору, декоративного мистецтва, народного мистецтва рідного краю, звичаїв, обрядів.

Програма складається з трьох розділів – малюнок, живопис, декоративне мистецтво.

I. Розділ «Малюнок».

Передбачає розвиток образного мислення учнів, вивчення форми, її складових, фактури, світлотіні графічними засобами, перспективні зміни на основі спостережливості.

У 6 – 7 класах продовжується вивчення засобів передачі об’єму, матеріалів предметів, засвоєння законів лінійної перспективи, побудови голови, фігури людини. Курс дає змогу вдосконалювати вміння і навички в користуванні графічними засобами та матеріалами.

II. Розділ. «Живопис».

Полягає в розкритті законів зображення реалістичного світу, розвитку художнього смаку, розуміння кольорової гармонії. Розділ передбачає навчити учнів правильно обирати кольори, удосконалювати навички акварельним, гуашевим живописом.

Малювання з натури дає змогу ознайомити з етапами виконання живописної етюдної композиції; формує вміння і навички роботи над натурною постановкою; поглиблює знання законів композиції, кольорознавства, передачі простору, конструктивної побудови зображення предметів з натури.

Вивчаючи в 6 – 7 класах зображення інтер’єра учні розвивають уміння будувати перспективне зображення кімнат, використовувати закони перспективи, вміти використовувати закони кольорової гармонії.

Завдання з живопису голови людини, постаті полягає у вмінні вирішувати у кольорі характер, загальну форму голови, постаті, отримуючи цілісне зображення кольором.

III. Розділ. «Декоративне мистецтво».

Поглиблює знання і вміння і галузі декоративного мистецтва; розвиває інтерес до історичної культури нашого народу, до перлин народної творчості; розширює знання про гармонійну єдність форми й декору; поняття ритму, гармонії, окоміру, образного мислення.

Розділ розвиває творчу уяву, фантазію, художнє мислення в передачі власних декоративних композицій на основі спостереження творів народного мистецтва. У різнопланових творах учнів з декоративного мистецтва яскраво виражений національний колорит, самобутність, фантазії, образне мислення, використання етнічних відображень, національних традицій, звичаїв.

5 клас

70 годин (2 години на тиждень, 4 години – резервний час)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень (учениця): розпізнає та характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none">- твори графічного мистецтва; виразні засоби графіки (лінія, штрих, крапка, пляма);- природні форми, їх характер і особливість;- природні форми у певному емоційному стані, спокою, русі; <p>порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none">- характер форм лінією, плямою, силуетом, штрихом;- різні силуети однієї форми;- будову різних природних форм; контрасти форм, їх пропорції,	<p>Розділ I. Малюнок Тема 1. Поняття про глибину тонування.</p> <p>Натюрморт з двох предметів.</p> <p>Тема 2. Світлотіньове співвідношення, моделювання форми, об'єму та глибини засобами штрихування, тонування.</p>	<p>Усвідомлення та оволодіння цілими поняттями «композиційний простір», «тональними градаціями», «графічними засобами»; штрихування та Моделювання форми, об'єму та глибини засобами штрихування, тонування. Оволодіння графічними засобами в передачі об'ємних форм</p> <p>Використання ламаних, хвилеподібних, дугоподібних, похилих ліній (Перекриття однієї простої форми іншою.</p>

<p>розташування;</p> <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - передавати різний характер ліній, штрихів, крапок у різних техніках та матеріалах; - виявляти головне у композиції; - передавати характер форм лінією, плямою, силуетом, штрихом; 	<p>Тема 3. Штрихування різної густини.</p>	<p>Техніка: графіка Матеріали: олівець, гумка, папір. Формою). Сприйняття форми та тонові градації. Створення композицій з використанням ліній, плям, штриха. Передача емоційного настрою в композиції Натюрморт з глечиком та фруктами.</p>
<p>дотримується:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правил техніки безпеки під час роботи з різними художніми матеріалами. 	<p>Тема 4. Штрихування різної густини.</p>	<p>Техніка: графіка. Матеріали: олівець, гумка, папір.</p>
	<p>Тема 5. Можливості графічних матеріалів.</p>	<p>Штрих різною силою натиску (штрих від центра або до центра). Оволодіння графічними засобами в передачі об'ємних форм. Композиція «Сонячні квіти» Техніка: графіка. Матеріали: олівець, гумка, папір. Використання ламаних, хвилеподібних, дугоподібних, похилих ліній Сприйняття форми та тонові градації. Композиція «Осіньні листя». Техніка: графіка. Матеріали:</p>

		<p>кольорові кульки, гелеві ручки, кольорові олівці, папір</p> <p>Створення композицій з використанням ліній, плям, штриха. Передача емоційного настрою в композиції «Зимова віхола». Техніка: графіка. Матеріали: пастель, кольорові олівці, кольорові гелеві ручки.</p>
<p>Учень/учениця розрізняє та характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - твори живопису, їх техніку (акварель, гуаш); - художні прийоми (акварель «по-вологому», «по-сухому», «монотипія», «акватипія», «крапкування»); - колорит (холодна, тепла гама); - монохромний живопис (пастель, насиченість, сволота одного кольору); - колір і форми (контрасти на нюансні кольори); 	<p>Розділ II. Живопис.</p>	<p>Оволодіння основними прийомами акварельних технік : «гризайль», «монотипія», «лесування», «акватипія», «крапкування», «солеграфія».</p> <p>Виконання вправ різними прийомами, накладання фарб (акварелі, гуаші): розтяжка кольору «по-вологому», «по-сухому».</p> <p>Розвиток уміння в передачі емоційного стану, настрою, контрастними та нюансними кольорами.</p> <p>Розвиток спостережливості, зорової пам'яті уяви; розширення</p>

<p>- кольорове розмаїття навколишнього середовища</p> <p>порівнює: кольори (хроматичні, ахроматичні) колорит і створений настрій у композиції геометричні форми різних кольорів, настрої створений контрастними та нюанс ними кольорами;</p> <p>- колорит художніх творів та колорит у природному середовищі;</p> <p>уміє:</p> <p>- використовувати принцип теплих і холодних кольорів у композиції</p> <p>- передавати настрій, стан природи засобами живопису (художніх технік і прийомів);</p> <p>- відтворювати задум у композиції використовуючи колір(плями, мазки у композиції);</p>	<p>Тема 1. Основні та похідні кольори.</p> <p>Тема 2. Виразальні можливості кольору. Колірний контраст-різка протилежність у кольорі.</p>	<p>діапазону, колірного відчуття; уміння передачі настрою, фантазії, образного мислення в колористичній композиції. Засвоєння просторових явищ; передача плановості; розміщення предметів у просторі за принципом: ближче – нижче; далі – вище. Використання тонових та кольорових контрастів; теплих і холодних кольорів, ніжних і похмурих</p> <p>Хроматичні та ахроматичні кольори. Монохромний живопис. Хроматичний та ахроматичний контраст. Поглиблення знань в техніці «акватипія». Виконання композиції «Метелики». Техніка: акватипія. Матеріали: акварельні фарби.</p> <p>Поглиблення знань і умінь в техніці живопису</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none">- передавати ілюзію простору (плановість);- передавати образи за настроєм; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none">- колористичного рішення для розкриття характеру образу; <p>аналізує:</p> <ul style="list-style-type: none">- художні техніки та прийоми для зображення образів <p>має уявлення:</p> <ul style="list-style-type: none">- про хроматичні та ахроматичні кольори, кольорове коло <p>дотримується:</p> <ul style="list-style-type: none">- техніки безпеки під час роботи з різними художніми матеріалами.	<p>Тема 1. Основні та похідні кольори.</p> <p>Тема 2. Виразальні можливості кольору. Кольоровий контраст.</p>	<p>«гризайль» – живопис чорно-білою або одноколірною фарбою. Вміння передачі настрою в композиції. Виконання композиції «Осінь мряка» Техніка: гризайль. Матеріали: акварельні фарби.</p> <p>Використання основних та похідних кольорів. Поглиблення знань в техніці «монотипія». Виконання композиції «Пори року». Поглиблення знань передачі кольорового контрасту. Виконання композиції «Яскравий птах на контрастному тлі» Змішана техніка. Матеріали: акварельні та гуашеві фарби.</p> <p>Створення певної колірної гами в передачі настрою пейзажу. Виконання композиції «Зимова ніч» Змішана техніка. Матеріали: гуаш та</p>
--	---	---

	<p>Тема 2. Виразальні можливості кольору. Свідомий вибір теплого, холодного або контрастного кольорів.</p> <p>Тема 2. Виразальні можливості кольору. Свідомий вибір теплого, холодного або контрастного кольорів.</p> <p>Тема 3. Колір як засіб емоційного стану живопису. Гармонія кольорного співзвуччя.</p> <p>Тема 3. Колір, як засіб емоційного стану живопису. Поєднання чистих і контрастних кольорів, змішування фарб.</p>	<p>акварель.</p> <p>Створення певної колірної гами в передачі настрою пейзажу. Виконання композиції «Цвітуть сади в Карпатах». Змішана техніка Матеріали: акварельні або гуашеві фарби, віск.</p> <p>Передача емоційного стану композиції «Карпатська осінь – справжнє диво». Змішана техніка. Матеріали: акварель, гуаш.</p> <p>Знайомство з творчістю Вінсента Ван Гога, Жоржа Сера. Передача мінливості світла, мерехкотіння кольорів використовуючи техніку «пуанктуалізм», «крапкування» в натюрморті. Техніка: крапкування.</p> <p>Гармонія кольорового співзвуччя. Знайомство з технікою «солеграфія»</p>
--	--	--

<p>Вміння: - передавати ледве помітну різницю, відтінок або контраст.</p>	<p>Тема 3. Колір, як засіб емоційного стану живопису.</p> <p>Тема 3. Колір, як засіб емоційного стану живопису. Гармонія кольорового співзвуччя.</p>	<p>(малювання сіллю та аквареллю). Передача настрою і стану природи в композиції «Зима в Карпатах». Техніка: «солеграфія». Матеріали: акварельні фарби, сіль. варіант – дрібна кухонна сіль – ніжно-бархатистий живопис; варіант – груба кухонна сіль – більш ефективний грубіший живопис;</p> <p>Передача емоційного настрою в натюрморті «Квіти». Техніка: «солеграфія». Матеріали: акварельні фарби, сіль. Використання нюансу чи контрасту в натюрморті з квітами. Змішана техніка. Матеріали: акварельні фарби.</p> <p>Знайомство з технікою живопису «по – вологому». Виконання композиції «Захід сонця», «Схід сонця» Техніка: живопис</p>
--	--	---

	<p>Тема 4. Кольоровий нюанс.</p> <p>Тема 5. Кольоровий тон. Тональна і колірна розтяжка.</p> <p>Тема 5. Кольоровий тон. Тональна і колірна розтяжка. Розбіленість кольорів.</p> <p>Тема 7. Повітряна перспектива.</p>	<p>«по – вологому». Матеріали: акварельні фарби</p> <p>Основні та похідні кольори. Виконання композиції «Осіній ліс». Змішана техніка. Матеріали: акварельні та гуашеві фарби.</p> <p>Гармонія споріднених кольорів, колірні відтінки. Удосконалення навичок прийомів техніки гуашню. Виконання композиції «Зачарована зима». Техніка: багатошаровий живопис. Матеріали: гуашеві фарби.</p> <p>Передача плановості; розміщення предметів у просторі за принципом: ближче – нижче, далі – вище. Засвоєння просторових явищ. Колір, як засіб передачі простору. Виконання композиції «Невицький замок»,</p>
--	---	---

		«Ужгородський замок». Техніка: багатошаровий живопис. Матеріали: акварельні або гуашеві фарби.
<p>Учень/учениця Розпізнає та характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - площинні та об'ємні твори декоративно-ужиткового мистецтва; - символи та обереги в орнаментах; - предмети з різним декором, орнаментом; - особливості закарпатського та петриківського розпису, кольорову гамму, традиційні елементи розпису <p>порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орнаменти і техніки виконання розписів різних регіонів України, минули та сучасних виробів; - види орнаментів (геометричний, рослинний, 	III. Декоративне мистецтво.	<p>Використання декоративних елементів у композиції. Виконання вправ, що сприяють усвідомленню специфіки художньої мови народного декоративно-ужиткового мистецтва; володіння традиційними технологіями петриківського розпису. Ознайомлення з видами декоративно-ужиткового мистецтва на Україні та Закарпатті; історичними довідками виконання видів декоративно-ужиткового мистецтва. Композиція у декоративному мистецтві, цілісність форми і декору,</p>

<p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зооморфний); форми посуду на Україні; - спрощувати форми для створення рапорту орнаменту (геометричного, рослинного, зооморфного); - створювати орнамент на основі рапорту у витинанці, кераміці, писанці, тощо. - створювати ескізи власної роботи на основі спостереження розписів народних майстрів України; - виконувати елементи закарпатського та петриківського розпису у декоративних композиціях. 	<p>Навчальні завдання: Тема 1. Декоративно-ужиткове мистецтво. Художня обробка</p>	<p>орнаментальна композиція (стрічкова, сітчаста); декоративна композиція (симетрія, асиметрія, рівновага). Використання декоративних елементів у композиції. Знайомство з обереговою символікою у витинанках, кераміці, писанці. Виконання вправ, що сприяють усвідомленню специфіки художньої мови народного декоративно-ужиткового мистецтва; володіння традиційними технологіями петриківського розпису. Розвивати інтерес, зацікавленість у пізнанні багатогранної культури нашого народу, шанобливе ставлення до народного мистецтва. Виготовлення та розпис кухонної дощечки. Техніка: імітація фактури</p>
--	---	---

	<p>деревини. Виразальні можливості декоративної композиції, підпорядкованість форми та розміру елементів композиції формату. Свідомий вибір симетричного або асиметричного принципу композиції, організації площини. Художня обробка деревини на Закарпатті.</p> <p>Тема 2. Декоративно-ужиткове мистецтво. Витинанка.</p> <p>Тема 3. Декоративно-ужиткове мистецтво. Кераміка – джерело оберегової символіки наших пращурів.</p>	<p>дерева і розпис. Матеріали: гуашеві фарби.</p> <p>Історія виникнення витинанки. Знайомство з видами витинанок. Оберегові символи у витинанках. Знайомство з витинанкою на Закарпатті (фетрова витинанка) Виконати витинанку «Закарпатські мотиви» Техніка: багатоколірна витинанка. Матеріали: кольоровий папір, клей, ножиці.</p> <p>Поглиблення та розширення знань у передачі народної форми, орнаменту, кольору на закарпатському народному керамічному посуді. Закріплення навиків розпису пензлем</p>
--	---	--

	<p>Тема 4. Декоративно-ужиткове мистецтво. Писанкарство в Україні і на Закарпатті.</p> <p>Тема 5. Декоративно-ужиткове мистецтво. Народний розпис. Петриківський розпис.</p>	<p>всією ворсою. Виконати інтерпретацію розпису святкового народного керамічного посуду «Великодній стіл» за мотивами оберегової символіки народного посуду Закарпаття. Техніка: розпис. Матеріали: акварельні або гуашеві фарби, свічка Розкривати зацікавлення у пізнанні багатогранної культури нашого народу; інтерес до глибоких знань і мудрості, що втілена нашими пращурами у красу форми розпису.</p> <p>Виготовити мальованку на попередньо видутому яйці за зразками народних писанок різних регіонів України, Закарпаття. Техніка: Розпис. Матеріали: гуашеві фарби, клей ПВА.</p> <p>Навчити прийоми та техніки петриківського розпису; розвивати</p>
--	--	--

		<p>образне мислення, уяву, фантазію. Використання холодної або теплої гамми кольорів. Створення власної композиції на основі розпису петриківських майстрів на кахлі. Техніка: розпис. Матеріали: гуашеві фарби, клей ПВА, кахлі.</p>
--	--	---

6 клас

70 годин (2 години на тиждень, 4 години – резервний час)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень (учениця): розпізнає та характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - види лінійної та повітряної перспективи; - форми (реальні, декоративні), їх специфіку; - красу форми її пропорції, силует, об'єм (єдність зовнішньої форми та внутрішнього змісту); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поетапно будувати композиції та її елементи; - будувати перспективні зміни простору та складних геометричних тіл 	<p>Розділ I. Малюнок. Тема 1. Композиційне рішення аркуша; аналіз форми предметів і поетапне зображення їх у перспективі.</p> <p>Тема 2. Лінійна перспектива як засіб виявлення об'ємної форми.</p>	<p>Натюрморт (франц. – <i>nature morte</i> «мертва природа») – як жанр образотворчого мистецтва. Графічні засоби вирішення натюрморту. Виконати натюрморт із 2-х – 3-х геометричних форм. Техніка: графіка, штрихування. Матеріали: олівці, гумка. Перспектива кола. Побудова предметів, в основі яких лежить коло. Знайомство з видами лінійної перспективи та їх перспективне застосування. Перспектива (франц. <i>perspection</i>, від латин. <i>perspicio</i> – бачити наскрізь). Натюрморт з складних за формою предметів шляхом виокремлення в їх будові простих геометричних форм</p>

<p>залежно від положення в просторі; - використовувати лінійну перспективу для виявлення форми, її конструкції; - бачити тональні співвідношення, відтворювати об'ємну форму;</p> <p>- зображувати геометричну форму та спрощувати її на прості геометричні тіла;</p>	<p>Тема 3. Виразальні можливості об'ємної форми.</p>	<p>(бідон, глечик, горнятко). Силуетне рішення натюрморту. Техніка: графіка. Матеріали: олівець, гумка.</p>
<p>порівнює:</p> <p>- природне і штучне світло; - будову різних об'ємних форм, їх пропорції, розташування</p>	<p>Тема 4. Світлотінь – засіб передачі об'єму. Градація світлотіні. Світло і тон предметів. Тональні властивості об'єму предмета.</p>	<p>Побудова геометричних тіл у перспективі з передачею світлотіні. Застосування графічних засобів виявлення об'ємної форми предмета. Натюрморт із геометричних форм (куля, куб, конус), які розміщені на різному рівні відносно лінії горизонту. Техніка: графіка, штрихування. Матеріали: олівець та гумка.</p> <p>Техніка: графіка штрихування. Матеріали: олівець та гумка.</p>
<p>Учень (учениця): має уявлення про:</p>	<p>Світлотіньове рішення розетки.</p>	<p>Добір необхідних відтінків,</p>

<p> <ul style="list-style-type: none"> - основи кольорознавства, живописні матеріали та їх можливості; - ознаки кольору та їх температурні характеристики; уміє: <ul style="list-style-type: none"> - виконувати закони колірної гармонії; - використовувати принцип теплих і холодних кольорів у композиціях; - засобом ліплення форми передавати об'єм кольором; - бачити тональні, кольорові співвідношення; - відтворювати кольорово-повітряну перспективу; передавати статичність, рух, центр ваги засобами живопису. </p>	<p>II. Живопис.</p> <p>Тема 1. Роль натюрморту в розкритті духовного світу людини.</p> <p>Тема 2. Передача об'єму та матеріальність зображуваних предметів за допомогою кольору.</p>	<p>інтенсивність кольору, напівтону в передачі об'єму, фактури предметів в натюрморту.</p> <p>Знайомство з творчістю закарпатських художників А.Ерделі, В.Габда, Ш.Петкі, А.Шепа...</p> <p>Виконання натюрморту з 2-х, 3-х предметів побуту.</p> <p>Техніка: живопис. Матеріали: гуаш, акварель.</p> <p>Рефлексивність кольору. Систематизація інформації з учнями щодо особливостей реалістичного та декоративного натюрмортів. Передача краси форми, пропорції</p>
---	---	---

<p>повинен уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робити аналіз форми та її частин методом візування і без нього; - користуватися живописними засобами: - аналізувати та оцінювати художньо-естетичний рівень роботи. 	<p>Тема 3. Відтворення тональних співвідношень у декоративній композиції. Співвідношення локальних кольорів.</p> <p>Тема 4. Кольорово-повітряна перспектива.</p>	<p>через власні почуття.</p> <p>Тематичний осінній натюрморт з 3-х, 4-х предметів (кошик з грибами, овочі, фрукти, глечик, тощо). Змішана техніка. Матеріали: акварель, гуаш, віск.</p> <p>Специфіка реалістичних і декоративних вирішень натюрморту. Декоративний натюрморт «Осіня фантазія». Техніка: багат шаровий живопис. Матеріали: гуашеві фарби.</p> <p>Вміння будувати композицію згідно із законами перспективи. Просторова зміна кольору. Передача добору необхідних кольорів для відтворення осінньої пори року. Нюанси, взаємодія кольору і відтінку на предметах. Знайомство з художниками Закарпаття пейзажного жанру. Пейзажний</p>
--	--	--

	<p>Тема 5. Відтворення тональних співвідношень у декоративній композиції за уявою.</p> <p>Тема 6. Виразальні можливості кольору.</p> <p>Тема 7. Пейзаж як жанр живопису. Передача «настрою» пейзажу.</p>	<p>живопис. Виконання композиції «Осінь промені» за власним спостереженням. Змішана техніка. Матеріали: гуаш, акварель, віск.</p> <p>Стилізоване рішення мотивів різних форм дерев, кущів. Пейзаж у декоративному виконанні за уявою «Зачарований осінній ліс». Змішана техніка. Матеріали: гуашеві фарби, віск, пастель.</p> <p>Колір як засіб емоційного вирішення композиції. Секрети художнього методу імпресіоністів. – від франц. <i>Impression</i> «враження». Створення святкової декоративної композиції «Вертеп», «Різдвяні свята», «Новорічні щедрування». Техніка: пуантилізм («крапкування»); Матеріали: акварельні або гуашеві фарби.</p>
--	---	---

<p>Учень (учениця):</p> <ul style="list-style-type: none">- Бере участь в обговоренні творів різних видів мистецтва, пояснює свою позицію;- бере участь у колективній творчій діяльності;- спостерігає за довкіллям, фіксує власні спостереження - виконує зображення (графічні, живописні, об'ємні, декоративні), застосовує різні художні техніки	<p>Тема 7. Пейзаж як жанр живопису. Передача настроєвого пейзажу.</p> <p>Тема 8. Пейзаж у абстрактному виконанні.</p> <p>Тема 9. Повітряна перспектива.</p>	<p>Колір як засіб емоційного вирішення композиції. Використання кольорів та відтінків у холодній гаммі. Характеристика та аналіз творів мистецтва засновників школи живопису на Закарпатті.</p> <p>Зимовий пейзаж у реалістичному виконанні. Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш, віск.</p> <p>Вміння відобразити цвітіння дерев різних порід з фрагментами рідного міста. Виконання пейзажу «Весняні мотиви». Змішана техніка, техніка «по мокрому» Матеріали: акварельні або гуашеві фарби, віск;</p> <p>Абстракціонізм – безпредметне мистецтво. Знайомство з творчістю абстракціоністів П.Пікассо, В.Кандінського, К.Малевича. Абстрактна композиція «Пори</p>
---	--	---

<p><i>експериментує -</i> з кольорами, лініями, формами;</p> <p><i>виконує -</i> зображення (графічні, живописні, об'ємні) застосовує різні художні техніки, матеріали, формати, прийоми;</p> <p><i>висловлює судження</i> <i>про:</i> - художню виразність форм; - засоби і прийоми організації композиції у певному форматі; - Особливості будови людського обличчя.</p>	<p>Тема 10. Портрет як жанр образотворчого мистецтва.</p> <p>Тема 10. Портрет як жанр образотворчого мистецтва.</p>	<p>року» Техніка: кляксографія, монотипія, набризк, змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш.</p> <p>Вміння будувати композицію згідно із законами перспективи; виражати кольором світлотінь, кольорові відблиски світла, відображати красу закарпатської природи, настрій, емоційну силу. Виконання композиції «Цвітуть каштани, магнолія на весні», «Сакура – ужгородське диво», «Набережна рідного міста». Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш, віск.</p> <p>Історія розвитку та особливості портретного жанру. Особливості будови людського обличчя. Рисунок голови з передачею індивідуальних рис обличчя людини. «Портрет мого товариша», «Портрет моєї мами»... Змішана техніка;</p>
--	---	---

<p>- Вміння формувати образне, логічне, просторове мислення; розвивати окомір, дрібну моторику руки;</p> <p>- <i>Відтворює:</i> міміку, емоції людини.</p> <p>- <i>Характеризує:</i> твори портретного жанру різних видів.</p> <p>Учень (учениця): спостерігає:</p> <p>- різноманітні вироби декоративно-ужиткового мистецтва;</p> <p>- твори відомих народних митців декоративно-ужиткового мистецтва;</p> <p>характеризує:</p> <p>- художні якості виробів різних</p>	<p>Тема 10. Портрет як жанр образотворчого мистецтва. Портрет у творчості Т.Г.Шевченка. Ознайомити з мистецькою спадщиною Т.Г.Шевченка.</p> <p>Розділ III. Декоративне мистецтво.</p> <p>Тема 1. Декоративна композиція.</p>	<p>Матеріали: акварель, гуаш.</p> <p>Відтворення пропорційної будови людської фігури. Вміти узагальнено передавати зображення постаті людини, використовуючи схеми, пропорції. Вміння передавати статичність, рух, центр ваги.</p> <p>«Виконання постаті людини в русі». Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш.</p> <p>Вміти зображувати голову людини в різних положеннях, пропорції її елементів. Виховувати пошану та любов до мистецтва через розуміння творів Т.Г.Шевченка. Вміти відтворювати літературні сюжети у живописних та графічних образах. Навчити підпорядковувати персонажів, оточення, ідеї, сюжету твору.</p> <p>Виконання ілюстрації до твору</p>
---	---	--

<p>народних промислів, народних митців України;</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості художньої мови твору майстрів декоративно-прикладного мистецтва; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стилізувати реальні форми в декоративні, створювати орнаменти різних видів на предметах побуту; - створювати орнаменти декоративно-прикладного мистецтва на основі рапорту орнаменту (геометричного, рослинного, зооморфного). 	<p style="text-align: center;">Тема 2. Декоративне мистецтво.</p>	<p>Т.Г.Шевченка. Змішана техніка, графіка; Матеріали:акварель, гуаш,пастель.</p> <p>Виразальні засоби декоративної композиції. Поглиблення інтересу учнів до народного декоративно-прикладного мистецтва – розпису. Навчити прийомів та техніки закарпатського розпису; вміти створювати власні композиції на основі спостереження творів майстрів декоративного розпису; розвивати уяву, фантазію, художнє мислення, любов до краси та багатства рідного краю. Виконання декоративного розпису пензлем на основі спостереження закарпатського орнаменту «Осінні мотиви». Техніка: розпис пензлем всією ворсою. Матеріали: гуашеві або акварельні фарби.</p>
--	--	--

<p>уміє:</p> <p>- висловлювати емоційне враження від творів архітектури, візуального/образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва, синтетичних видів мистецтва</p> <p>Учень (учениця)</p> <p>вміє: <i>відтворювати</i> послідовність виготовлення виробів технікою витинанки; навчити прийомів складання і вирізування витинанок;</p> <p>- розміщувати деталі на основі, розмічати, різати і склеювати папір, розвивати конструктивні здібності, уяву, фантазію</p>	<p>Тема 2. Декоративна композиція. Виразальні засоби декоративної композиції. (4 години)</p>	<p>Знайомство учнів з мистецтвом створення букетів осінніх гілочок, колючок, квітів, тощо. Ікебана – традиційне мистецтво Японії; символічне вираження краси природи. Знайомство з основами побудови ікебани; композиційними засобами виразності, символіки кольору. Ознайомлення з японською культурою, традиціями, звичаями. Створення подарунку «Осінь ікебана». Матеріали: сухі гілки, квіти, тощо. Вчити виконувати декоративну композицію, розвивати творчі здібності, фантазію; виховувати інтерес до творчості народних майстрів. Виконання декоративної композиції «Великодні дзвони». Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш.</p>
---	---	--

	<p>Тема 3. Витинанка – вид декоративно-ужиткового мистецтва.</p>	<p>Поглиблення знань з мистецтвом витинанки, видами витинанок. Використання оберегових символів у витинанках. Виховувати розуміння внутрішньої та зовнішньої краси навколишнього світу через створення художнього образу засобами витинанки; виховувати повагу до народних традицій. Виконання декоративної композиції «Народні мотиви рідного краю» з використанням традиційних елементів витинанки. Техніка: витинанка багатоколірна. Матеріали: кольоровий папір, клей, ножиці.</p>
--	---	---

7 клас

70 годин (2 години на тиждень, 4 години – резервний час)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень (учениця): має уявлення про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - явища просторової лінійної перспективи; - послідовність малювання драпіровки предметів постановці натюрморту; - види інтер'єрів, проведення основних ліній; 	<p>Розділ I. Малюнок.</p> <p>Тема 1. Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва.</p>	<p>Виявлення об'єму форми предмета засобами світлотіні. Штрих як засіб передачі об'єму. Учити відтворювати реальну форму предметів: пропорції загальної форми та її елементів, конструкції. Розвивати відчуття рівноваги та гармонії у творах мистецтва. Драпіровка як елемент художньої виразності в композиції. Виконання творчого натюрморту з 3-х, 4-х предметів побуту, драпіровки «Закарпатська поличка». Техніка: графіка, штрихування. Матеріали: олівець, гумка.</p>
<p>Учень (учениця): має уявлення про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конструктивні особливості побудови голови; 	<p>Тема 2. Портрет як жанр образотворчого мистецтва.</p>	<p>Характерні ознаки та зв'язок їх з передачею емоційного стану людини. Вміти</p>

<p>порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пропорції загальної форми та її елементів конструкції; - особливості характеру людини, їхніх захоплень, одягу природного світу; 		<p>передати основні пропорції постаті людини різного віку; схематична побудова фігури людини.</p> <p>Виконання постаті людини в русі графічними засобами.</p> <p>Техніка: графіка. Матеріали: олівець, гумка.</p>
<p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати лінійну перспективу та виразні засоби для виявлення форми, її конструкції; - передати форму методом штрихування; - використовувати світлотінь як засіб виразності та виявлення форми; - методом штрихування передавати об'єм, пластику деталей голови, - виконувати світло - тіньове ліплення драпіровки; - відтворювати цілісність, передача плановості простору; 	<p>Тема 3. Лінійна перспектива.</p>	<p>Навчити створювати фронтальну композицію вулиці міста; поглиблювати уявлення про простір. Вміти передавати форму, яка піддається перспективним змінам; Закони лінійної та повітряної перспективи. Виконати композицію графічними засобами «Перспектива вулиці міста», «Замкова вулиця» використовуючи одну точку сходження.</p> <p>Техніка: графіка; Матеріали: олівець, гелеві ручки.</p>
<p>знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні принципи побудови форм 	<p>Тема 3. Лінійна перспектива.</p>	<p>Поглиблювати знання про побудову інтер'єру</p>

<p>предметів (вістові лінії, горизонтальні, перспективні скорочення, точки сходження);</p> <ul style="list-style-type: none"> - анатомічні пропорції голови людини з урахуванням основних пропорцій постаті людини залежно від віку, зросту, статі; - виявити рух складок, основи форм складок, пропорційне відношення частин цілого. <p>Має уявлення про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні пропорції форм предмета; - послідовність малювання драпіровок; - види інтер'єрів; - послідовність процесу побудови фігури людини, пропорційні відношення. <p>Учень (учениця): порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - контрастні та нюансні кольори природних форм; - колорит художніх творів та колорит у природному середовищі; - художні образи природних форм 	<p>Розділ II. Живопис.</p> <p>Тема 1. Перспективні явища в побудові інтер'єру.</p>	<p>з двома точками сходження. Розвивати вміння будувати перспективне зображення кімнати; використовувати закони перспективи в зображенні конкретних предметів. Побудувати інтер'єр з двома точками сходження</p> <p>«Інтер'єр наших прадідів», «Сучасний інтер'єр».</p> <p>Техніка: графіка; Матеріали: олівці, гелеві ручки, акварель.</p> <p>Виразальні засоби композиційного і колористичного вирішення інтер'єру. Виховувати любов до рідного краю, народного мистецтва. Виконання інтер'єру житла</p>
---	--	---

<p>у статиці, динаміці.</p> <p>має уявлення про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ліплення форми предмету кольору; - поетапний композиційний аналіз, емоційне сприймання заданої композиції; явища просторової та лінійної перспективи. 		<p>закарпатців в минулому з використанням кухонних атрибутів святкового народного посуду, вишивки, народного одягу, предметів побуту у композиції «Великодній стіл», «Вечорниці». Змішана техніка; Матеріали: акварельні або гуашеві фарби.</p>
<p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зображувати образи людей в різних положеннях, рухах з передачею емоційного стану; - використовувати необхідні відтінки, інтенсивність кольору, передачу об'єму, фактури зображуваних предметів; - використовувати закони колірної гармонії 	<p>Тема 2. Екстер'єр будівлі.</p>	<p>Зображення будівлі в кутовій перспективі з використанням ландшафту. Поглиблення знань учнів про просторові відношення на основі знань законів лінійної та повітряної перспективи, лінію горизонту.</p>
<p>вміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати виражальні засоби композиційного і колористичного рішення інтер'єру, екстер'єру. 	<p>Тема 2. Екстер'єр будівлі.</p>	<p>Зображення екстер'єру сучасного будинку з урахуванням законів перспективи та ландшафту. Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш. Вчити малювати</p>

<p>знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принцип побудови форм методом теплих, холодних, контрастних, нюансних кольорів; <p>Учень (учениця)</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> колорит живописного полотна (наближений, теплий, холодний, контрастний) та пояснює як він впливає на відображення настрою; 	<p>Тема 3. Вплив світла на локальний колір.</p>	<p>архітектурні споруди, вміти використовувати знання законів лінійної та повітряної перспективи. Формувати навички роботи на природі. Виховувати любов до рідного краю, до своєї Батьківщини. Зображення будівлі наших предків в кутовій перспективі з використанням ландшафту (пленер). Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш.</p> <p>Закріплення знань про жанр натюрморту. Засоби та прийоми компоновки натюрморту на аркуші. Принцип розміщення теплих і холодних кольорів на об'ємі. Передача об'єму та форми живописними матеріалами. Розвиток художнього смаку учнів, розуміння ними творів мистецтва. Натюрморт із предметів побуту, освітлених денним світлом. Змішана техніка;</p>
--	--	--

<p>- розвивати відчуття і власне бачення художнього твору, уміння створювати образи, з огляду на призначення і техніку виконання;</p> <p>- відтворювати художні образи у творчих вітражних композиціях.</p> <p>- передати імітацію мозаїки засобами живопису</p>	<p>Тема 5. Зображення обрядів і свят рідного народу. Колірний контраст – засіб виражальності у живописі.</p> <p>Тема 6. Види живопису. Монументальний живопис.</p>	<p>пейзаж з урахуванням лінійної та повітряної перспективи. Удосконалювати навички роботи в техніці силуетного живопису та графографії. Силуетна композиція «Вечірній Ужгород», «Архітектурні пам'ятки Закарпаття».</p> <p>Техніка: 1 варіант – силуетний живопис (акварель, гуаш); 2 варіант – графографія по прописаному акварельними фарбами фоні.</p> <p>Виховувати художню культуру через пізнання культури, звичаїв, обрядів власного народу. Виконання композиції «Великодні свята». Змішана техніка; Матеріали: акварель, гуаш.</p> <p>Розширення знань про види живопису, зокрема мозаїку.</p> <p>Виховувати художню культуру</p>
--	--	---

<p>Учень(учениця)</p> <p><i>порівнює:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - колорит художніх творів та колорит у природному середовищі; <p><i>уміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - передати оперення птахів засобами живопису. - будувати скелет птахів, схематичне зображення, обриси його тіла, пропорційні співвідношення. <p>Учень (учениця): аналізує та порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - одяг різних регіонів України; - народні розписи різних регіонів України; - прийоми виконання елементів 	<p>Тема 6. Види живопису. Монументальний живопис.</p>	<p>через сприйняття творів монументального мистецтва. Створення імітації мозаїки</p> <p>«Натюрморт трипільської доби».</p> <p>Техніка: Мозаїчна композиція з кольорового паперу, курячої шкарлупи, тощо; клей ПВА.</p> <p>Розширення знань про монументальне мистецтво. Вітраж – франц. <i>Vitrage</i> – композиції з кольорового прозорого скла у пройомах вікон дверей. Вміння застосовувати знання, навички в передачі імітації вітражу на основі спостережень творів монументального живопису власного народу та скарбниць світового мистецтва. Виховувати естетичні почуття через сприйняття творів монументального мистецтва. Створення імітації вітражу «Закарпаття моє едельвейсом цвіте» в техніці витинанки</p>
---	--	--

<p>петриківського, закарпатського розпису;</p> <p>розпізнає та характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відмінності декоративно-прикладного мистецтва: - національний одяг, побут людей різних регіонів України, зокрема Закарпаття; - символи та обереги в орнаментах; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати складні композиції петриківського розпису; - виділити специфічні ознаки декоративно-ужиткових творів мистецтва наших пращурів в минулому; - створювати образ людини з врахуванням власного бачення її одягу та предметного оточення в декоративній композиції. - використовувати народний орнамент та колорит закарпатського одягу бойків, 	<p>Тема 7. Знайомства з творчістю художників-аніمالістів.</p> <p>Розділ III. Декоративне мистецтво</p> <p>Тема 1. Декоративно-ужиткове мистецтво. Український народний одяг – складова духовної культури.</p>	<p>або розпису на склі. Техніка: 1 варіант – розпис на склі; 2 варіант – витинанка; Матеріали: прозора кольорова плівка, клей ПВА, гуашеві фарби.</p> <p>Поглиблення знань основ реалістичного мистецтва. Вироблення знань і навиків малювати з натури. Прививати любов до пернатих світу.</p> <p>Малювання чучела птаха. Змішана техніка; Матеріали: гуаш, акварель.</p> <p>Виховувати художню культуру через пізнання культури власного народу; учити розуміти народне декоративно-ужиткове мистецтво. Ознайомити з елементами народного закарпатського строю. Вміти використовувати народний орнамент і кольори закарпатського одягу бойків, лемків, гуцулів в декоративному</p>
--	--	--

<p><i>розвиває:</i> - інтерес до історичної культури рідного народу, перлин народної творчості;</p>	<p>Тема 4. Декоративно-ужиткове мистецтво.</p>	<p>поглиблювати навички учнів у декоративній трактовці природних форм. Виконання декоративного панно «Закарпатські музики». Змішана техніка; Матеріали: гуаш, акварель.</p> <p>Закріплення знань про декоративне мистецтво; поглибити знання з кольорознавства. Вчити цілеспрямовано використовувати живописні декоративні техніки в натурній постановці. Виховувати бажання передати в своїх роботах красу форми, її пропорції, власні відчуття. Виконання декоративного натюрморту «Художні атрибути» Варіанти завдань: І варіант: виконати натюрморт в теплій кольоровій гамі з доміантом холодного звучання. ІІ варіант: виконати натюрморт в холодній гамі</p>
---	---	---

		<p>кольорів з домінантом теплого звучання. Змішана техніка; Матеріали: гуаш, акварель.</p> <p>Закріплення уявлень про народний розпис. Ознайомити учнів з творчістю майстрів народного розпису на Україні. Розширювати відчуття композиційної цілісності твору народного мистецтва. Виховувати естетичне відношення до народних художніх традицій. Розпис української печі на основі спостережень декоративних розписів у минулому, що побутували на Україні (Поділлі, Київщині, Слобожанщині, Буковині, Закарпатті). Техніка: розпис пензлем всією ворсою; Матеріали: гуашеві або акварельні фарби.</p>
--	--	---

ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ/факультативу

«ЕВРИТМІЯ»

(1 – 7 класи)

*Автор: Параска Марія Михайлівна,
учитель початкових класів та хореографії
Довжанського ЗЗСО I-III ступенів
Довжанської сільської ради Хустського району,
учитель вищої категорії,
учитель-методист*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Заняття хореографією приваблюють дітей шкільного віку можливістю рухатися під музику, від чого дитина одержує насолоду, виявляє свою індивідуальність. Заняття хореографією сприяють розвитку ритмічності, емоційної чутливості, моторики.

У вітчизняній практиці і теорії художньо-естетичного виховання засобами хореографії накопичено цінний досвід, започаткований класиками вітчизняного хореографічного мистецтва В.Авраменком, В.Верховинцем, П.Вірським. Незважаючи на розуміння науковцями і практиками важливості хореографічного мистецтва у розвитку особистості дитини, у системі естетичного виховання воно недооцінюється, а у загальноосвітній школі не набуло статусу самостійної базової дисципліни. Це призвело до того, що елементи ритміки та хореографії застосовуються на заняттях з фізичного виховання і музики та переважно у позаурочній і позашкільній діяльності.

Мета курсу – особистісний розвиток учня (учениці) і збагачення його (її) емоційно-естетичного досвіду під час **інтегрованої практичної діяльності**, сприймання та інтерпретації творів музичного мистецтва, а також формування ціннісних орієнтацій, потреби в творчій самореалізації та духовно – естетичному самовдосконаленні і фізичному розвитку підростаючого покоління.

Завдання:

навчальні:

- формування уявлення про хореографічне мистецтво як можливість вираження емоційного стану людини та про пізнавальну і виховну роль хореографії у житті людини;

- формування уявлень про сутність, види та жанри хореографічного мистецтва, особливості його пластичної мови, засвоєння основних

хореографічних понять, відомостей про основні етапи розвитку хореографічного мистецтва та відповідної термінології – пізнання навколишнього світу засобами хореографічного мистецтва;

- вчити учнів використовувати профілактичні вправи для запобігання порушень конституції тіла та розвитку короткозорості, для зняття локальної втоми;

- опанування танцювальними та руховими вміннями та навичками – здатністю керуватися набутими знаннями та вміннями у процесі самостійної діяльності та самоосвіти;

виховні:

- виховання в учнів умінь і навичок самостійного та свідомого виконання комплексу гімнастичних вправ, здорового способу життя;

- сприяння свідомому ставленню учнів до свого здоров'я як найвищої соціальної цінності;

- виховання ціннісних орієнтацій у сфері хореографії та музики, хореографічних та музичних інтересів, смаків і потреб; розвиток загальних і хореографічних здібностей, творчого потенціалу особистості;

розвивальні:

- вироблення усвідомленого підходу учнів до потреби удосконалення основних якостей фізичного розвитку;

- формування культури почуттів, збагачення емоційно-естетичного досвіду, розвиток універсальних якостей творчої особистості;

- розвиток особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, здатності до сприймання, розуміння і творення художніх образів.

- розуміння учнями зв'язків музики з іншими видами мистецтва, з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.

Основні завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність: формування навичок здорового способу життя, проведення корисного дозвілля та активного відпочинку. Оволодіння знаннями з основ хореографії, про види сучасної аеробіки, та види фізичних навантажень для корекції фігури, виховання відчуття ритму.

2. Практична компетентність: уміння самостійно виконувати найпростіші доступні танці та танцювальні етюди, комплекси загальнорозвивальних вправ, ритмічної гімнастики, вправ у зв'язках, самостійно виконувати гімнастичні вправи, вправи партерної гімнастики підвищення рухливої активності при дефіциті часу, який відводиться на фізкультурні заходи в режимі для учнів, дотримуватися основних правил техніки безпеки, охорони праці і життєдіяльності під час занять і виступів.

3. Творча компетентність: набуття досвіду щодо виконання доступних загальновідомих танців, виконання вправ у зв'язках, щодо правильного вибору музичного супроводу, вміння імпровізувати при виконанні, а також відчуття краси власних рухів, свого тіла, знання своїх можливостей, формування власної особистості.

4. Соціальна компетентність: наполегливість в досягненні мети, відповідальність за результати власної діяльності, здатність до співробітництва, соціальна активність, виховання культури спілкування, збереження та примноження культури, звичаїв, традицій українського народу, повага до людей, формування та розвиток позитивних якостей емоційно-вольової сфери, вміння працювати в колективі.

Одне з головних завдань уроків евритмії – на основі взаємодії різних видів мистецтв та їх інтеграції з предметом фізична культура формувати цілісне художнє сприйняття і світовідчуття, систему естетичних ідеалів і смаків, почуття реальної відповідальності за збереження культурних надбань суспільства і власного фізичного і морального здоров'я.

Зміст і структура програми

Курс «Евритмії» розрахований на учнів 1-7 класів загальноосвітньої школи і складається з таких розділів: «Ритмічна гімнастика», «Основи танцювальної азбуки», «Сприймання музики».

Розділ «Ритмічна гімнастика» включає найрізноманітніші вправи (загальнорозвиваючі, коригуючі, заспокійливі, вправи спрямовані на розвиток окремих груп м'язів), що сприяють розвитку фізичних якостей, зміцненню здоров'я, підвищенню функціональних можливостей організму. Музичний супровід додає вправам емоційного забарвлення, дозволяє виключити монотонність у виконанні вправ.

Розділ «Основи танцювальної азбуки» включає історичні відомості про танець, його теоретичні основи та жанрову класифікацію. Виконання окремих рухів та композицій дозволить учням передусім ближче познайомитися з мистецтвом танцю у всіх його проявах.

Посилюють навчальну спрямованість уроків евритмії розучування нескладних елементів бальних танців, окремих елементів народних та сучасних танців. У розділі включені різноманітні танці, які можуть бути виконані цілим класом, групами, окремими парами або сольо. Це дає можливість учителю добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до робочої ситуації.

Задовольнити потребу **першокласників** у музично-ритмічних заняттях – основне завдання курсу евритмії на початковому етапі. Адже саме в цей час психофізичний апарат дитини не тільки найбільш схильний до занять такого напрямку, а й потребує їх.

Основна мета навчання дітей у **2-му класі** – виховання у них смаку, художнього світосприйняття, виявлення їхніх природних нахилів, розвиток навичок відчуття і усвідомлення тісного взаємозв'язку хореографії й ритмічної гімнастики з музикою через опанування основ дитячих бальних танців та основ ритмічної гімнастики.

Познайомити з азбукою класичного танцю та ввести у чарівний світ народного танцю – завдання уроків евритмії у **3-му класі**. Крім того, третьокласники матимуть можливість вдосконалити вміння легко, пластично рухатись, погоджуючи рухи з формою музичного твору, чітко та своєчасно

переходити від одного руху до другого, відчуваючи закінчення; продовжать знайомство з шедеврами світової музичної класики.

Основне завдання **4-го класу** удосконалити рухові танцювальні навички. У 4-му класі доцільно вивчати танці та танцювальні етюди на популярні дитячі мелодії.

Зміст програми **5-го класу** розкриває духовний світ людини, багатство її почуттів та емоцій, відображених у танцювальних образах, на прикладі найпопулярніших танців різних народів світу. Саме найвідоміші танці народів світу складають основу танцювального репертуару 5 класу.

У **6 класі** учні вже мають достатню хореографічну і фізичну підготовку для оволодіння основами спортивних бальних танців.

Зміст програми **7-го класу** розкриває зв'язки хореографії з життям через опанування пластично-образного змісту сучасних клубних танців та усвідомлення понять «сценічна культура», «танцювальні образи», «композиція».

У розділі «Сприймання музики» пропонуються найкращі зразки світової музичної культури, які сприяють розширенню світогляду, формуванню естетичних смаків, умінь і навичок емоційно-образного мислення, вміння емоційно та свідомо сприймати музичну тканину. У 7-их класах добір музичного матеріалу для сприймання здійснюється спираючись на вікові особливості учнів, їх психологію, потреби, здібності і нахили.

Окрім того, у всіх класах пропонується на кожному уроці відводити час на розучування ігор. У 3 класі, наприклад, учні знайомляться з українськими народними іграми, в 5-му – з іграми дітей світу. Завдяки участі в іграх, танцях учні мають чудову можливість доторкнутися до джерел українського народного мистецтва, а також традицій народів світу. Етнографічний матеріал, що є зразком норм поведінки, культури українського народу, сприяє розвитку національної свідомості, патріотичних почуттів. Різноманітні ігри, що залучають дітей до фольклору, – це доступна й цікава форма навчання і виховання.

У 5-7-х класах 2-3 рази на рік рекомендується проводити тести для визначення рівня фізичної підготовки учнів. Пропоновані тести взяті з посібника «Цимбал Н.М. Практикум з валеології. Методи зміцнення фізичного здоров'я».

Програма розроблена відповідно до психофізичних і вікових особливостей дітей. За результатами медичного огляду до занять евримією допускаються всі учні, крім тих, які:

- 1. Перебувають у спецгрупі з фізкультури;*
- 2. Мають захворювання, при яких категорично заборонені фізичні навантаження та активна рухова діяльність.*

Курс пропонується викладати за рахунок варіативної складової Типових навчальних планів.

Організація занять

Курс евритмії розрахований на 7 років (1 – 7 класи – по 1 годині на тиждень).

Заняття проводить учитель, який має спеціальну освіту, або вчитель, обізнаний з методикою виконання танцю чи ритмічної гімнастики.

Заняття мають відбуватися в добре освітленій, провітреній хореографічній чи спортивній залі з дерев'яною підлогою.

Діти на заняття повинні приходити у відповідному одязі.

Урок евритмії проводиться з використанням аудіальних та аудіовізуальних технічних засобів.

Для уроків евритмії рекомендуємо килимки для партерної гімнастики.

Схематично стандартний урок евритмії (35 хвилин – 1 клас, 40 хвилин 2-4 класи, 45 хвилин – 5-7 класи) охоплює розминку, комплекс вправ на підлозі, комплекс ритмічних вправ, вивчення танцювальних рухів, сприймання музики (пасивна пауза).

З метою виховання інтересу до предмету частину уроків у кожному класі пропонуємо проводити в нетрадиційній формі.

Для 1-го класу пропонуються: урок – казка.

Для 2-го класу пропонуються: урок – подорож;
тематично-виховне заняття «Творіть добро!»;

Для 3-го класу пропонуються: урок – проект;
тематично-виховне заняття «Моя країна – Україна!»;

Для 4-го класу пропонуються: урок – танцювальний марафон;
урок – концерт;
урок – творча гра;
урок – фестиваль.

Для 5-го класу пропонуються: урок – КВВ;
урок – змагання.

Для 6-го класу пропонуються: урок – танцювальний марафон;
урок – екскурс;
урок – змагання танцювальних пар;
урок – уявна подорож на фестиваль у Бразилію;
урок – чемпіонат із сучасних бальних танців;
відео – урок.

Для 7-го класу пропонуються: урок – конференція;
урок – концерт;
урок – конкурс рекламних роликів.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

**Орієнтовний розподіл навчальних годин
(загальна річна кількість годин – 35 годин,
1 година на тиждень, із них 1 година – резервний час)**

Назва теми	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	5 клас	6 клас	7 клас
1. Ритміка	16 год						
2. Вчимося танцювати	10 год						
3. Народні інсценізації та замальовки	8 год						
4. Дитячі танці		16 год					
5. Найпростіші дитячі бальні танці		18 год					
6. Перші кроки у класичному танці			16 год				
7. Чарівний світ народного танцю			18 год				
8. Сучасний дитячий бальний танець				34 год			
9. Народні танці України					16 год		
10. Танцювальна Європа					18 год		
11. Спортивні бальні танці. Програма «стандарт».						16 год	
12. Спортивні бальні танці. Латиноамериканська програма.						18 год	
13. Сценічна і танцювальна культура.							6 год
14. Сучасні фітнес-програми							10 год
15. Сучасні клубні танці							18 год
16. Резерв	1 год	1 год	1 год	1 год	1 год	1 год	1 год
Всього	35 год	35 год	35 год	35 год	35 год	35 год	35 год

1 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця: <i>відтворює</i> танцювальний рух, гімнастична вправа виконується під музичний супровід; <i>розуміє і пояснює</i> як виражальні засоби музики впливають на ритмічну структуру виконання танцювального руху; <i>виконує</i> основні танцювальні позиції; <i>дотримується</i> правил вивчених ігор. <i>орієнтується</i> на площині, <i>виконує</i> вправи ритмічної гімнастики та танцювальні рухи і етюди; <i>визначає</i> темп і характер музики, що супроводжує танцювальні рухи <i>починає</i> рух з початком звучання музики, <i>виконує</i> вправи ритмічної гімнастики і танцювальних етюдів; узгоджує танцювальні рухи з музичним супроводом.</p>	<p>I. Організаційна робота Знайомство з дітьми. Ознайомлення з планом роботи. Зміст роботи, мета, завдання уроків. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії. Визначення місця кожної дитини на середині класу.</p> <p>II. Ритміка і ритмічна гімнастика: «Музична абетка» (темп музики, виражальні засоби музики, передача характеру музики у рухах, динамічні відтінки у музиці).</p>	<p>Навчально-тренувальна робота. Основні рухи, формування вміння сприймати характеру музики. Ознайомлення з вправами на гнучкість, силу, дихальна гімнастика. Види бігу та ходьби. Вправи для розвитку почуття ритму. Ознайомлення з вправами для всіх груп м'язів. Розвиток рухових якостей із використанням гімнастичного інвентарю.</p> <p>Вправи на підлозі - для черевного пресу; - для рук; - для ніг; - для тулуба.</p> <p>Вправи на розслаблення</p> <p>Вчимося танцювати Завдання на просторову орієнтацію. Виховання музичної ритмічної пам'яті. Ритмічні вправи та етюди. Точки залу.</p>

	<p>III. Основи танцювальної азбуки: Постановка тулуба, рук, ніг. Уклін (для дівчат, хлопців). Танцювальні кроки. Простий перемінний уперед, оплески, галоп, стрибки, притупи: прості, перескок на всю стопу з наступними ударами всією стопою; Позиції ніг і рук. Вправи на подальший розвиток рівноваги з поступовим перекатом голови (різні напрями). Розкривання рук з положення на талії убік; збоку на талію; збоку вгору. Притупування однією ногою. Потрійний притуп. Присядки у I позицію (для хлопчиків) типу «м'ячик», «жабка».</p>	
	<p>IV. Танцювальні етюди: Музично-ритмічні ігри: «Польові квіти», «Ромашки польові», «М'ячики», «Зозуля». Танець-гра «Вовк і Червона Шапочка». Гра – перевтілення «Буратіно» Гра «Музичні змійки». Пісня – гра «Ой на горі жито». Народні інсценізації та замальовки: «Подольночка», «Ой єсть в лісі калина», «Галя по садочку ходила», «Ходить гарбуз</p>	<p>Танцювальні вправи на формування основ танцювальної азбуки</p> <p>Музично-ритмічні ігри. Народні інсценізації та замальовки. Сприймання та</p>

	<p>по городу»; пісня – забавлянка «Танцювала ріпка з маком», закарпатська народна пісня – гра «Цинторія»</p> <p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках:</p> <p>В. Косма «Жар – птахи» Й. Штраус «Танець петрушок» Л. Мінкус «Коники» Загадка «Музичні інструменти» «Чеський галоп» Л. Мінкус «Вогники» «Зайчата – звірята» Л. Бетховен «Танець фонариків» Я. Степовий «Колискова» І. Беркович «Українська мелодія» Ф. Шуберт «Танець із снігом» «Ковзанярі» М. Сільваницький «Сумна пісня» В. Косма «Танець чорних котів і білих кішечок» В. Косенко «Дощик» В. Барвінський «Сонечко» Б. Барток «Дитячий етюд» В. Сокальський «Пташка» В. Моцарт «Оркестрові жарти» «Мишки з сиром» Ф. Шуберт «Білосніжка і сім гномів» Гусейн Лі «Курчата» «Усмішка».</p>	<p>обговорення музичних творів</p>
--	---	------------------------------------

2 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця: <i>виконує</i> танцювальний рух, гімнастичну вправу в залежності від темпу і ритму музики; <i>виконує</i> вправи ритмічної гімнастики і танцювальних етюдів; <i>узгоджує</i> танцювальні рухи з музичним супроводом; <i>орієнтується</i> на площині, <i>знає і розуміє</i>, що характер і темп музики передаються через танцювальний рух; що зміст музичних творів можна передавати через танцювальні рухи; правила вивчених ігор; <i>передає</i> в рухах зміст і образи музичних творів; <i>виконує</i> виразно, правильно і ритмічно під музичний супровід танцювальні вправи етюди, композиції; <i>зберігає</i> правильне положення тіла при виконанні рухів та зупинок; самостійно використовує запас танцювальних рухів у різноманітних ритмічних вправах, іграх та вільних танцях.</p>	<p>I. Організаційна робота Основна мета та завдання роботи на поточний навчальний рік. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії. Особиста гігієна під час занять.</p> <p>II. Ритмічна гімнастика: Навчально-тренувальна робота. Техніка безпеки, правила самостійного виконання вправ, повторення комплексу, вивченого в 1 класі. Основні рухи, виховання сприйняття характеру музики. Види бігу та ходьби в прискореному темпі під музичний супровід. Ознайомлення з правилами та з предметами (гантелі, скакалки, обручі, гімнастичні стрічки) Вивчення та закріплення вправ для розминки.</p>	<p>Бесіда. Інструктаж із техніки безпеки</p> <p>Комплекс вправ на гнучкість. Загальнорозвивальні вправи. Комплекс вправ для шиї, рук, тулуба, ніг. Комплекс стрибкових вправ. Дихальна гімнастика. Комплекси на координацію рухів. Вправи для корекції правильної постави тулуба. Поєднання вивчених елементів у комплексі. Вправи на підлозі. Горизонтальний пластичний балет. Вправи на розслаблення та відновлення дихання</p> <p>Танцювальні вправи на формування основ танцювальної азбуки</p>

	<p>III. Основи танцювальної азбуки: Поняття про опорну і робочу ногу. Вправи на розвиток м'язового відчуття(розслаблення і напруження різних груп м'язів). Батман тандю з I позиції убік, далі вперед, назад. Батман жете з I позиції вбік, вперед, назад. Демі пліє по I, II, III позиціям. Релеве на півпальці. Положення ку де п'є (вперед, назад). Підготовка до па балансе. Пассе за III позицією. Па польки.</p> <p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках: Є. Гріг. «Пер Гюнт» «Ранок». А. Вівальді. «Пори року» «Весна» Allegro А. Вівальді. «Пори року» «Літо» Presto Музична вікторина «Музика про природу»</p>	<p>Танці та танцювальні етюди «Па де грас» «Полька» «Берлінська полька» «Прання» «Слоник» «Папуаси» «Ракета» «Тік-так» «Усмішка» «Чунга-чанга» «Вальс дружби»</p> <p>Сприймання та обговорення музичних творів</p>
--	--	--

3 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця:</p> <p><i>знає</i> назви опанованих вправ ритмічної гімнастики, мету і завдання кожного з них;</p> <p><i>знає</i> назви основних елементів тренажної системи класичного танцю;</p> <p><i>знає</i> назви вивчених рухів народно-сценічного танцю.</p> <p><i>знає і розуміє</i>, що музичні розміри визначають танцювальні жанри.</p> <p><i>виконує</i> основні рухи, свідомо дотримується правил їх виконання;</p> <p><i>поєднує</i> рухи ніг з найпростішими рухами рук;</p> <p>вміє виконувати вивчені рухи народних танців по одному і в парі;</p> <p>вміє легко, пластично рухатись, погоджуючи рухи з формою музичного твору, чітко та своєчасно переходити від одного руху до другого, відчуваючи закінчення, поділ музичної фрази.</p>	<p>I. Організаційна робота</p> <p>Знайомство з дітьми. Ознайомлення з планом роботи. Зміст роботи, мета, завдання уроків. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії.</p> <p>II. Ритмічна гімнастика: Навчально-тренувальна робота.</p> <p>Загальнорозвивальні вправи</p> <p>Ознайомлення з правилами вправ, які найчастіше використовуватимуться під час занять. Правильність виконання вправ, показ та пояснення.</p> <p>Хода, біг, підскоки, стрибки</p> <p>Виконання вправ за вибором педагога для розвитку швидкості, влучності, сили, гнучкості, координації рухів.</p> <p>Виконання вивчених кроків, комбінування ходів та стрибків, комбінування вправ у поєднанні з рухами рук та ніг.</p>	<p>Бесіда.</p> <p>Інструктаж із техніки безпеки</p> <p>Хода:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розмахуючи руками (кисті в кулак або зігнуті у ліктях, в такт рухів); • поєднання ходи на місці з різноманітними рухами (одночасними й послідовними, симетричними й несиметричними); • хода з оплесками; • хода з просуванням (вперед, назад, по діагоналі, по дузі, по колу); • кроки і їх різновиди, що використовуються в степ-аеробіці. <p>Біг:</p> <ul style="list-style-type: none"> • можливі такі ж варіанти рухів, як і при ході,

	<p>Партерна гімнастика Виконання вправ на м'язи тулубу, м'язи рук та ніг</p> <p>Вправи у зв'язках. Поєднання вправ різних комбінацій виконання, обговорення виконання, коректування. Виконання комбінованих вправ. Повтор вивчених комбінованих вправ. Аналіз і підсумок навчально-виховного та фізичного процесу роботи. Рекомендації на літній період.</p> <p>III. Основи танцювальної азбуки: Шасе (ковзний стрибок), крок полонезу. Основні положення рук в українському танці: кисті рук, стулені в кулачки, великий палець закладений за пройму кептаря (дівчина); руки, зігнуті в лікті, лежать позаду на поясі, долонями назовні (хлопці).</p>	<p>виконуючи імітацію бігу на місці. Підскоки й стрибки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на двох ногах (в фазі польоту ноги разом чи в іншому положенні) на місці і з просуванням в різних напрямках (з обережністю виконувати переміщення в боки); • зі зміною положення ніг: в стійку ноги нарізно, на одну ногу, в випад та ін. (не рекомендується виконувати більше 4 стрибків на одній нозі підряд); • поєднання стрибків і підскоків на місці чи з пересуваннями, з різними рухами руками. <p>Танцювальні вправи на формування основ танцювальної азбуки</p> <p>Танці та танцювальні етюди «Полонез» «Менует» Хороводи «Кривий танець», «Журавель», «Мак» «Веселі гуцулята» «Козачок»</p>
--	---	--

	<p>Бігунець. Вірьовочка. Тинок. Вихилясник із потрійним притулом. Угинання. Простий танцювальний біг на напівпальцях. Змінний хід (російський). Білоруський хід (крижачок). Найпростіші рухи закарпатських народних танців.</p> <p>IV. «Музична абетка» Поглиблення знань про музичні розміри. Особливості маршу. Танцювальні жанри: вальс, полька, галоп.</p> <p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках:</p> <p>«Полька – хлоп» «Старовинна полька» Й. Штраус Полька «Анна» Полька «Допобачення» Ой заграйте, дударики (сл. В.Панченка, муз. А. Філіпенка) (фонограма Ю. Глівчука, вокал О. Давидюк) Дударі – укр. нар. пісня в обробці М. Леонтовича Гуцульська рапсодія (фрагмент) – Г.Майборода Гуцульська рапсодія – фрагмент Верховино, світку ти наш – Г. Майборода Коломийки</p>	<p>«Білоруська полька» «Гопачок» «Карічка» (на основі рухів закарпатського народного танцю).</p> <p>Сприймання та обговорення музичних творів</p>
--	---	---

	<p>(інструментальний ансамбль) Коломийки (гуцульський ансамбль) Ш. Гуно «Бусинки» Є. Адамцевич «Запорізький марш» «Козачок», український народний танець Дощик – укр.нар.пісня (обробка Я. Степового) «Ой лопнув обруч», українська народна мелодія. Козачок – Симфонія соль-мінор – IV частина – Невідомий автор Козачок – український народний танець. Метелиця – український народний танець.</p> <p style="text-align: center;">VI. Українські народні ігри:</p> <p>Кривенька качечка Гілочка Чаклун Кружок (Царівна) Земля, вода, повітря. Вогонь. Найдовший крок Біжи як Бузько Протилежні рухи Річка Тінь Люди праці Місяці Рибки Дзвін Дощик Перстенець Горобці та горлиці Ластівка</p>	<p style="text-align: center;">Вивчення народних ігор і забав.</p>
--	---	--

4 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця:</p> <p><i>знає</i>, що танцювальний рух, гімнастична вправа виконується під музичний супровід;</p> <p><i>знає</i>, що виражальні засоби музики впливають на ритмічну структуру виконання танцювального руху;</p> <p><i>орієнтується</i> на площині, <i>починає</i> рух з початком звучання музики, <i>виконує</i> вправи ритмічної гімнастики та танцювальні рухи і етюди.</p> <p><i>вміло поєднує</i> свої рухи із музичним звучанням; <i>визначає</i> темп і характер музики, що супроводжує танцювальні рухи <i>виконує</i> танцювальні етюди по одному і в парі; <i>узгоджує</i> танцювальні рухи з музичним супроводом;</p> <p><i>виконує</i> під музичний супровід виразно, правильно і ритмічно танцювальні рухи і композиції;</p> <p><i>передає</i> у рухах характерні особливості різних танців.</p>	<p>I. Організаційна робота</p> <p>Ознайомлення з планом роботи. Зміст роботи, мета, завдання уроків. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії.</p> <p>Визначення місця кожної дитини на середині класу.</p> <p>Вивчення вправ для розігріву тіла та танцювальних рухів.</p> <p>Бесіда «Роль постави у житті людини».</p> <p>Вхідне тестування.</p> <p>II. Ритмічна гімнастика:</p> <p><i>Навчально-тренувальна робота.</i></p> <p>Розучування комплексу вправ для розвитку гнучкості шиї.</p> <p>Розучування комплексу вправ для покращання еластичності плечового поясу.</p>	<p>Бесіда.</p> <p>Інструктаж із техніки безпеки</p> <p>Вхідне, проміжне і вихідне тестування.</p> <p>Вправи для рук. Розтяжка. Біг. Стрибки. Вправи на розслаблення. Вправи на виправлення постави. Коригуючі вправи партерної гімнастики. Міні-комплекс вправ у парі. Вправи в положенні сидячи і лежачи на підлозі.</p> <p><i>Вправи з предметами.</i></p> <p>Вправи з гімнастичною</p>

	<p>III. Основи танцювальної азбуки: Бальяне (похитування), вальс, вальсова доріжка, па де бурре (дрібні переступання Танцювальна імпровізація під певний музичний супровід.</p> <p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках: Ф. Шопен «Полонез», «Ноктюрн» Ф. Шуберт «Експромт», «Серенада», «Музичний момент» М. Огинський «Полонез» Ш. Гуно «Вальс» Л. Боккаріні «Менует» Й. Штраус «Полька-піццикато», «Весняні голоси» Г.Ф.Гендель «Аллегро» Ф. Монті «Чардаш» Е. Гріг «Пісня Сольвейг», «Ранок» Ж. Бізе «Хабанера». Л. ван Бетховен «До Елізи», «Сурок» Л. Деліб «Піццикато». К. Дебюсі «Арабеска».</p>	<p>палицею. Вправи з рушником. Вправи із скакалкою.</p> <p>Танцювальні вправи на формування основ танцювальної азбуки</p> <p>Танці та танцювальні етюди «Летка-єнка» «Вару-вару» «Дозвольте запросити» «Полька» «Ріліо» «Фігурний вальс» «Стрит-денс» «Диско»</p> <p>Сприймання та обговорення музичних творів</p>
--	---	---

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця:</p> <p><i>знає, що танцювальний рух, гімнастична вправа виконується в залежності від темпу і ритму музики; знає види танців та їх коротку характеристику; знає, що музичні розміри визначають танцювальні жанри; знає правила вивчених ігор; орієнтується на площині, координувати свої рухи з музичним супроводом; виконує вправи ритмічної гімнастики та танцювальні рухи і етюди; координує свої рухи з музичним супроводом; відрізняє за танцювальними особливостями, музичним супроводом, костюмами танці народів світу; виконує рухи народних танців; самостійно використовує запас танцювальних рухів у різноманітних ритмічних вправах, іграх та вільних танцях.</i></p>	<p>I. Організаційна робота</p> <p>Ознайомлення з планом роботи. Зміст роботи, мета, завдання уроків. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії. Бесіда «Контроль і самоконтроль в процесі занять евритмією». Повторення раніше вивчених вправ.</p> <p>II. Ритмічна гімнастика:</p> <p><i>Розучування комплексу вправ.</i></p>	<p>Бесіда.</p> <p>Інструктаж із техніки безпеки</p> <p>Вхідне, проміжне і вихідне тестування.</p> <p>Розминка.</p> <p>Вправи для голови.</p> <p>Вправи для плечового поясу.</p> <p>Відкритий та бічний крок.</p> <p>Комбінація з вивчених кроків.</p> <p>Вправи для ніг.</p> <p>Попередня розтяжка (в положенні стоячи).</p> <p>Крок з підскоком.</p> <p>Варіанти виконання кроку.</p> <p>Найпростіші випадки назад.</p> <p>Боковий приставний крок.</p> <p>Варіанти виконання кроку з руками.</p> <p>Вправи для зміцнення м'язів ніг.</p> <p>Вправи для м'язів живота.</p> <p>Вправи для м'язів плечового поясу.</p> <p>Розтяжка в парі.</p> <p>Вправи на розслаблення</p> <p>Корекційні вправи.</p>

	<p><i>Елементи партерної гімнастики.</i></p> <p>III. Основи танцювальної азбуки: <i>Теоретичні відомості</i></p> <p>Види танцю. Теоретичні відомості. Класичні танці. Теоретичні відомості. Народні танці. Теоретичні відомості. Бальні танці. Теоретичні відомості.</p> <p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках:</p> <p>Український народний танець «Плескач». «Український ліричний танець». Ф. Шопен «Мазурка» Й. Брамс «Угорський танець»</p>	<p>Танцювальні вправи на формування основ танцювальної азбуки</p> <p><i>Танці та танцювальні етюди</i></p> <p>Українські народні танці «Гопак», «Козачок» Закарпатські народні танці «Увиванець», «Сколомийка», «Раковецький кручений» Беларуські народні танці «Бульба», «Крижачок», «Полька-Янка» Латвійська полька «Аджіньш» Польський танець «Мазурка» Угорський танець «Чардаш» Італійський старовинний танець «Вальс стояри»</p> <p>Сприймання та обговорення музичних творів</p>
--	---	---

**Перегляд
відеозаписів**
«Гопак».
«Свято в Карпатах»
у виконанні
танцювальної групи
Закарпатського
народного хору.

**IV. Ігри дітей
світу:**
Німеччина: «Пожежна
команда»
Танзанія: «Африканські
салки»
Аргентина: «Потяги»
Судан: «Буйволи в
загоні»
Бразилія: «Хвора
кішка»
Узбекистан:
«Канатохідці»
Беларусія: «Потяг»
Угорщина: «Один в
колі»
Йемен: «Гра в
молотилку»
Бірма: «Кулька в
долонці»
Австрія: «Знайди
хустинку!»
Афганістан: «Лев і
коза»
Канада: «Тягни за
голову!»
Конго: «Ну-мо
повтори!»
Латвія: «Балтені»
Швейцарія: «Доброго
ранку, мисливцю!»
Азербайджан: «Витягни
хустинку!»
Україна: «Кривенька
качечка»
Арменія: «Статуя»
Аляска: «Лови мішок!»

6 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця:</p> <p><i>знає</i>, що назви опанованих вправ ритмічної гімнастики, мету і завдання кожного з них;</p> <p><i>знає</i> види та назви спортивних бальних танців;</p> <p><i>виконує</i> правильно основні рухи, свідомо дотримується правил їх виконання;</p> <p><i>поєднує</i> рухи ніг з найпростішими рухами рук;</p> <p><i>виконує</i> вивчені рухи спортивних бальних танців по одному і в парі;</p> <p><i>рухається</i> легко, пластично погоджуючи рухи з формою музичного твору,</p> <p><i>переходить</i> чітко та своєчасно від одного руху до другого, відчуваючи закінчення, поділ музичної фрази;</p> <p><i>передає</i> у рухах характер музики;</p> <p><i>аналізує, оцінює і порівнює</i> виконання танців різних жанрів.</p>	<p>I. Організаційна робота:</p> <p>Ознайомлення з планом роботи. Зміст роботи, мета, завдання уроків. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії.</p> <p>Повторення вправ вивчених у минулому навчальному році.</p> <p>II. Ритмічна гімнастика:</p> <p><i>Комплекс вправ ритмічної гімнастики</i></p>	<p>Бесіда.</p> <p>Інструктаж із техніки безпеки</p> <p>Вхідне, проміжне і вихідне тестування.</p> <p>Загально розвиваючі вправи.</p> <p>Види бігу.</p> <p>Стрибки.</p> <p>Широкі випади вправо – вліво.</p> <p>Удари ногою типу «карате».</p> <p>Махи ногами на 90°.</p> <p>Тренування ніг.</p> <p>Присідання з ускладненнями.</p> <p>Вправи на розслаблення.</p> <p>Вправи партерної гімнастики.</p> <p>Розтяжка біля станка (обличчям до станка, а в II-му семестрі боком).</p> <p>Вправи з гантелями.</p> <p><i>Танці та танцювальні етюди:</i></p> <p><u>Сучасні бальні танці:</u></p>

	<p>III. Основи танцювальної азбуки Теоретичні відомості Спортивні бальні танці</p> <p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках: Й. Штраус Вальс «Казки Віденського лісу» Сприймання музики із серії «Релакс» («Море», «Ліс») <i>Перегляд відеозаписів</i> Спортивні бальні танці. Фрагменти передач «Танці з зірками»</p>	<p>«Стандарт»: віденський вальс, повільний вальс, танго, фокстрот, квікстеп. Латиноамериканські танці: ча-ча-ча, румба, самба, джайв, пасадобль (факультативно)</p> <p>Сприймання та обговорення музичних творів</p>
--	---	--

7 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
<p>Учень /учениця:</p> <p><i>знає</i> про роль хореографії у житті людини, в особистому житті учня; <i>знає</i> характерні особливості танців різного походження; <i>знає</i> назви всіх</p>	<p>I. Організаційна робота: Ознайомлення з планом роботи. Зміст роботи, мета, завдання уроків. Правила поведінки та інструктаж із техніки безпеки на уроці евритмії. Бесіда:</p>	<p>Бесіда. Інструктаж із техніки безпеки Вхідне, проміжне і вихідне тестування.</p>

<p>танцювальних вправ, рухів, танців, що вивчалися; знає види сучасних клубних танців та їх назви. знає складові композиції танцю; знає правила сценічної і танцювальної культури; виконує вправи з аеробної гімнастики. виконує правильно дихальні вправи. вміє виконувати основні вправи з стретчинг-гімнастики. практично використовує набуті знання в різних видах художньо-естетичної діяльності; виконує виразно, ритмічно, правильно і вільно нескладні танцювальні композиції та танці.</p> <p>самостійно використовує запас танцювальних рухів у різноманітних ритмічних вправах та вільних танцях;</p>	<p>«Без гнучкості немає здоров'я». Тести на гнучкість.</p> <p>II. Ритмічна гімнастика: Аеробна гімнастика.</p> <p>III. Основи танцювальної азбуки Теоретичні відомості Сторінки з історії танцю. Види сучасних клубних танців Композиція танцю. Настрій у танці. Танцювальні образи. Танцювальні костюми. Сценічна і танцювальна культура.</p>	<p>Система боді-флокс. Стретчинг-гімнастика. Комплекс вправ. Шейпінг-програми (факультативно). Гімнастична методика індійської хатха-йоги.</p> <p>Танцювальні вправи на формування основ танцювальної азбуки</p> <p>Танці та танцювальні етюди <u>Сучасні клубні танці</u> Повільний вальс Рок – н – ролл Сальса Хастл Хіп-хоп Танці в стилі «Латина» Джаз Танцювальні імпровізації на основі вивчених рухів</p>
--	---	--

	<p>Орієнтовний музичний матеріал для використання на уроках:</p> <p>Вальс «Під небом Парижа»</p> <p>Вальс – бостон</p> <p>Е. Преслі «Рок – н – рол»</p> <p>К. Кокер «Рок – н – рол»</p> <p>Д. Лест «Самотній пастух»</p> <p>Паперті «Історія Любові»</p> <p>М. Спайс «Опера»</p> <p>А. Сімон «Хафанана»</p> <p>К. Сантана «Я люблю тебе ...»</p> <p>В. Мей «Джаз»</p> <p>В. Мей «Шторм»</p> <p>В. Мей «Ретро»</p> <p>Е. Морріконе «Хто потім?»</p> <p>Дж. Ленон «Реальна любов»</p>	
--	--	--

ІІІ. ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Вербальне оцінювання навчальних досягнень учнів з курсу за вибором «Евритмія» у 1-4 класах

Рівні навчальних досягнень учнів	ВЕРБАЛЬНІ ФОРМИ
Початковий (елементарне відтворення побаченого)	Спробуй ще...
	Повтори! Допрацюй!
	Старайся! Будь уважний! Ти можеш більше! Ти здатна(-ий) на краще! Виконуй чіткіше!
Середній (відтворення з похибками)	Ти вже більше працюєш над собою! Не сумуй, у тебе все вийде! Можеш краще! Не поспішай!
	Приклади більше старань! Зосередься! Зверни увагу на...!
	У тебе все вийде, тільки зверни увагу на...! Непогано! Ти старався(-лася)!
Достатній (застосування знань, умінь та навичок у практичній діяльності)	задоволена твоєю роботою!
	Я рада, що ти правильно зрозумів(-ла)! Вже краще!старався добре, добре
	Досить добре! Значно краще! Старанно!
Високий (вияв творчих здібностей)	Дуже добре! Досить вдало!Молодець! Дуже гарно! Розумник! Ми пишаємося твоїми досягненнями!
	З успіхом тебе! Ти багато вже вмієш! Довершено! Чудово! Зразково!
	Неймовірно! Надзвичайно! Пречудово! Відмінно! Прекрасно! Бездоганно!Блискуче! Ми пишаємося тобою!

**Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
з курсу за вибором «Євритмія» у 5-7 класах**

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень розуміє лише деяку незначну частину тематичного матеріалу; користується дуже обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про танцювальне мистецтво; після кількаразового пояснення і показу вчителя відтворює незначні фрагменти тематичного матеріалу під час практичної ритмічної і хореографічної діяльності.
	2	Учень розуміє незначну частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про танцювальне мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній ритмічній і хореографічній діяльності, але тільки після детального пояснення і показу вчителя.
	3	Учень розуміє частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній діяльності, але лише з опорою на пояснення та зразок вчителя.
II. Середній	4	Учень розуміє та усвідомлює значну частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює тематичний матеріал у практичній діяльності, але потребує значної допомоги вчителя.
	5	Учень розуміє та усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює під керівництвом учителя тематичний матеріал у практичній діяльності, але без переносу у змінні ситуації.
	6	Учень розуміє та усвідомлює переважну більшість тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює тематичний матеріал у практичній руховій діяльності, інколи потребуючи педагогічної допомоги.
	7	Учень повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати його за допомогою
III. Достатній		

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
		вчителя; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас; застосовує за допомогою вчителя опанований матеріал у практичній діяльності.
	8	Учень повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати та систематизувати його за допомогою вчителя; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас, свідомо користується ключовими поняттями і термінами; застосовує засвоєний матеріал у практичній руховій і танцювальній діяльності, контролює власну рухову діяльність, виправляє помилки.
	9	Учень повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати та систематизувати його, наводити деякі приклади на підтвердження своїх думок; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас, який майже завжди адекватно використовує; застосовує матеріал у практичній діяльності без допомоги вчителя; вільно, самостійно володіє комплексом ритмічних вправ та основними танцювальними рухами.
IV. Високий	10	Учень глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; під час інтерпретації творів робить висновки, висловлює власне естетичне ставлення, користується адекватною термінологією; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній діяльності; виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної рухової діяльності.
	11	Учень глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми, намагається самостійно збагачувати набуті знання; під час інтерпретації творів аргументує висновки, власні оцінки й твердження, ілюструє їх прикладами; широко користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній діяльності; визначає програму особистої фізичної діяльності, використовує набуті вміння і навички в нестандартних ситуаціях.
IV. Високий	12	Учень глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми, під час інтерпретації творів робить самостійні висновки, аргументує власні оцінки, наводить приклади на їх підтвердження; вільно

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
		користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно застосовує тематичний матеріал у практичній діяльності; виявляє особливі хореографічні здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили.

Основна використана література:

1. Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. – 3-тє вид. – К.: Мистецтво, 1996. – 496 с.
2. Васильєва О., Поклад І. Розвиток творчої особистості дитини в хореографічній діяльності // Мистецтво та освіта. – 2002. – № 2. – С. 42-44.
3. Горіхова скриня Українські народні ігри. – К.: Веселка, 1993.
4. Кульчицька О. Хореографічна обдарованість // Мистецтво та освіта. 2001. – №4. – С. 42-47.
5. Програма з хореографічного навчання у початкових класах загальноосвітніх шкіл. Міністерство освіти України. Інститут системних досліджень освіти. Київ, 1995.
6. Програми для ЗНЗ з ФК 1-11 класи (рекомендовано Міністерством освіти України), Київ: «Перун», 1998.

Основна рекомендована література:

1. Балог К.Ф. Танці Закарпаття. Репертуарний збірник. – Ужгород, 1998. – 160 с.
2. Бирюк Е.В. Ритмическая гимнастика: Метод. рекомендації. – К.: Молодь, 1986. – 152 с.
3. Знайди себе/ Упоряд. Н. В. Борисова. – Х.: Ранок-НТ, 2007. – 144 с.
4. Ідом Г., Катрак Н. Вчимося танцювати. – К.: Махаон – Україна, 1992 – 32 с.
5. Інновації змісту і технологій здорового способу життя. – Тернопіль: Астон, 2002. – 136 с.
6. Намикоши Токуиро Ю. Шиаци – японская терапия надавливания пальцами /Пер. с англ. В.П. Лысенюка. – 4-е изд., стер. – К.: Вища школа, 1990. – 72 с.
7. Розповіді про композиторів. К.: Муз. Україна, 1994.
8. Свята, традиції, ігри: Енцикл. для дітей/ Авт. Тексту Р. Палаццескі, Е. Праті. – К.: Махаон-Україна, 2005. – 64 с.
9. Сприймання музики в загальноосвітній школі.: Методичні рекомендації для студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів, учителів музики / Н.М. Зелінська. – К.: ІСДО, 1996. – 72 с.
10. Цимбал Н.М. Практикум з валеології. Методи зміцнення фізичного здоров'я. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 168 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
Програма курсу за вибором «ВОКАЛЬНІ АНСАМБЛІ» (1-11 кл)	4
Програма курсу за вибором «ХОРОВИЙ СПІВ» (1-11 кл)	15
Орієнтовний хоровий репертуар (на вибір)	19
Програма факультативу/курсу за вибором з образотворчого мистецтва (1-11 кл) «КРАЇНА ДИТЯЧОГО ЗАДОВОЛЕННЯ» (1-4 кл)	24
«ПРЕКРАСНЕ ДОВКОЛА НАС» (5-7 кл)	58
Програма курсу за вибором/факультативу «ЕВРИТМІЯ» (1-7 кл)	95

Навчально-методичне видання

**ПРОГРАМИ
факультативів та курсів
за вибором**

(Художньо-естетичний цикл)

Редагування – *Жабляк М.Д., Кузьма В.М.*
Коректура – *Жабляк М.Д., Бабич Н.І.*
Комп'ютерна верстка – *Бабич Н.І.*

Підписано до друку 20.09.2022.
Формат видання 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний.
Наклад 300 прим.

Інформаційно-видавничий центр ЗППО
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції:
серія ДК № 1528 від 16.10.2003 р.
88000 м. Ужгород, вул. Волошина, 35.